

Riksdagens protokoll

2008/09:81

Tisdagen den 10 mars

Kl. 13.30 – 15.33
18.00 – 18.01



Protokoll
2008/09:81

1 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovning-
nämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovningnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis
om att Jan Emanuel Johansson (s) utsetts till ny ledamot av riksdagen
fr.o.m. den 11 mars 2009 sedan Pär Nuder (s) avsagt sig uppdraget.

Valprovningnämnden har denna dag granskat beviset för den nye le-
damoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med
14 kap. 28 § vallagen (SFS 2005:837).

Stockholm den 27 februari 2009

Nina Pripp

/Kerstin Siverby

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:350

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:350 Ofinansierade skattesänkningar
av Lars Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade en-
gagemang.

Stockholm den 5 mars 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:352

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:352 Skattesänkningarna och fördelningspolitiken

av Raimo Pärssinen (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 mars 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:356

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:356 Regionala samordnare

av Krister Örnfjäder (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 26 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:363

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:363 Betalningstider för företag

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 5 mars 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:364

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:364 Regelförenklingar

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.
Stockholm den 5 mars 2009
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Prot. 2008/09:81
10 mars

3 § Svar på interpellation 2008/09:310 om Öresundsintegrationen under det svenska EU-ordförandeskapet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Olof Lavesson har frågat mig vilka åtgärder som kan vidtas för att tillvarata erfarenheterna från gränshindersarbetet i Öresundsregionen och hur regeringen avser att utveckla det nordiska gränshindersarbetet under det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionen.

Olof Lavesson framhåller i sin fråga att politikens uppgift är att riva de hinder och barriärer för att mötas som finns för människor. Den inre marknaden utgör kärnan i det europeiska samarbetet och möjliggör fri rörlighet för personer liksom för varor, tjänster och kapital mellan de europeiska länderna inklusive EES. Från svensk sida arbetar vi kontinuerligt för att ytterligare stärka den inre marknaden. Bland annat har vi tillsatt en utredning, Inre marknadsutredningen (UD 2008:01), som ska föreslå förenklingar, förbättringar och kompletteringar av nationella bestämmelser som har betydelse för varors och tjänsters fria rörlighet. Uppdraget kommer att redovisas till regeringen den 15 maj.

Det kan i sammanhanget framhållas att territoriellt samarbete över nationsgränser prioriteras i EU:s budget för innevarande period. Syftet är att skapa gynnsamma förutsättningar för ökad sysselsättning och konkurrenskraft i EU:s regioner.

En rad åtgärder har, som också framkommer i Olof Lavessons fråga, vidtagits för att särskilt främja integrationen i Öresund. Detta har skett i samarbete med Danmark eller genom förändringar i det svenska regelverket. Ett exempel är, som Olof Lavesson framhåller, regelverket för arbetslöshetsförsäkringen som tidigare haft en del brister vad gäller gränspendlares rätt till ersättning vid eventuell arbetslöshet. Flera av dessa problem har numera fått sin lösning.

Gränshindersfrågor var ett av de områden som prioriterades under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet förra året. Information är också viktigt för dem som rör sig mellan de nordiska länderna. Den nordiska socialförsäkringsportalen, som invigdes under året, kompletterar den nordiska skatteportalen. Nordiskt Gränshindersforum inledde under året sin verksamhet och har redan visat sig vara ett effektivt redskap för att underlätta integrationen i Norden.

Inom Europeiska unionen pågår ett arbete för att stärka samarbetet i Östersjöregionen. Europeiska kommissionen har fått i uppdrag att utforma en särskild strategi för Östersjöregionen. Tanken är att denna strategi ska presenteras och antas under Sveriges EU-ordförandeskap.

Strategin kommer att omfatta en handlingsplan med gemensamma åtgärder över landgränser för att bland annat stärka konkurrenskraft och sysselsättning samtidigt som man värnar miljön. Åtgärder som Sverige gärna ser i strategin och som främjar integrationen rör samarbete kring ett enhetligt genomförande och en bättre tillämpning av EG-rätten. Östersjöstrategin kommer därför att ha särskild relevans för Öresundsregionen där det redan finns en stark samverkan över nationsgränserna.

Europeiska kommissionens förslag till Östersjöstrategi utarbetas med hjälp av bidrag från en bred sektor i samhället i de berörda länderna. Det är glädjande att företrädare för Öresundsregionen har deltagit i denna process och lämnat bidrag till kommissionen. I samarbetet i Nordiska ministerrådet diskuterar man för närvarande hur man från ministerrådets sida kan bidra till utformningen av denna Östersjöstrategi.

Parallellt med vårt EU-ordförandeskap kommer också det nordiska gränshindersarbetet inom ramen för Gränshindersforum att fortsätta. Detta arbete är ett viktigt komplement till det arbete som sedan länge pågår på EU-nivå inom Solvitnätverket för att snabbt lösa konkreta problem som företag och enskilda har med handelshinder.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att vi såväl inom Europeiska unionen som inom det nordiska regeringssamarbetet arbetar mot samma mål: att stärka den regionala integrationen.

Anf. 2 OLOF LAVESSON (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Cristina Husmark Pehrsson för svaret. Det är glädjande att se hur regeringen sedan valet 2006 har prioriterat gränshindersfrågorna. Som boende i Öresundsregionen har man ibland förfasats över det ointresse som tidigare visats för de här frågorna.

Öresundsregionen och Öresundsintegrationen är inte en regional fråga. Tvärtom är en fungerande Öresundsregion av stor nationell betydelse, såväl i Sverige som i Danmark.

När situationen på den svenska arbetsmarknaden sett problematisk ut har många svenskar fått jobb i Danmark. Varje dag pendlar drygt 20 000 svenskar till andra sidan Sundet. Framför allt många unga Malmöbor finner i dag arbete i Köpenhamns butiker och restauranger.

Under ett i övrigt bistert 2008 slog Malmös julhandel rekord och ökade jämfört med föregående år med 5–25 procent. Enligt Citysamverkan i Malmö har antalet danska kunder ökat med ca 10 procent. Man handlar också för betydligt mer pengar. Den stora förklaringen är givetvis att den danska kronan är betydligt starkare än den svenska kronan. Men man ska inte underskatta att det i dag på ett helt annat sätt än förr är naturligt för danskar att åka till Sverige.

Inte bara Sverige har fördelar. OECD presenterade nyligen en rapport om Öresundssamarbetet och den danska huvudstadsregionens konkurrensmöjligheter. I rapporten fastslår man att Köpenhamn inte har den kritiska massa som annars karakteriserar ett storstadsområde. Inte heller finns det på den danska sidan möjligheter för Köpenhamn att växa samman med andra städer. I stället är det en ökad integration med framför allt Malmö och Lund som framöver kommer att vara Köpenhamns räddning.

OECD rekommenderar den danska och den svenska regeringen att stärka integrationen på arbetsmarknaden i regionen och menar att ytterligare harmonisering bör ske av lagstiftning, skatt och sjukförsäkring. Dessutom behöver man ha beredskap för en kraftigt stigande trafik över Sundet. Även samarbetet på forsknings- och innovationsområdet behöver stärkas.

Regeringen har nu aviserat att man framöver tänker lyfta upp gränshindersfrågorna även till EU-nivå. Det ska väl erkännas att vi i Öresundsregionen ibland har lätt för att stirra oss blinda på vår egen situation och därför ofta missar att liknande problematik kan finnas på flera håll, både i vårt eget land, med Haparandaregionen som kanske det främsta exemplet, och också ute i övriga Europa.

Grundläggande för Europeiska unionen är de fyra friheterna, det vill säga att personer, varor, tjänster och kapital ska kunna röra sig fritt inom medlemsländerna. De hinder som vi ser i Europas gränsregioner går stick i stäv mot detta, och EU har därför ett ansvar att bidra till att dessa gränshinder undanröjs.

Den 1 juli övertar alltså Sverige ordförandeskapet i Europeiska unionen, och regeringen har utlovat att ta itu med gränshindersfrågorna på ett starkare sätt.

I januari i år sade statsrådet Cristina Husmark Pehrsson i Sydsvenska Dagbladet att man från svensk sida inte tycker att EU har uppmärksammat problemen med gränshinder i tillräckligt hög grad. Statsrådet hänvisade då till ett möte med den holländske socialförsäkringsministern och uttalade en vilja att sammanföra de holländska och svenska erfarenheterna av gränshindersarbete.

Det hade varit spännande att höra Cristina Husmark Pehrsson utveckla de diskussioner som varit hittills på den europeiska nivån och hennes erfarenheter av andra gränsregioner, framför allt det holländska exemplet. Det hade också varit intressant att höra vilket intresse statsrådet har mött från sina europeiska kolleger för det arbete som utförs i Sverige och de nordiska länderna när det gäller gränsregionerna här.

Anf. 3 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Öppnandet av Öresundsbron ledde till en väldigt dynamisk process med hastigt ökat utbyte mellan Danmark och Sverige. De senaste åren har detta närmast slagit rekord. Nu växer det fram både arbetspendling och utbildnings- och forskningssamarbete. Ungefär 25 000 människor arbetspendlar mellan Danmark och Sverige, mellan Själland och Skåne i första hand.

Det här har skett trots att Sverige och Danmark egentligen inte hade förberett så mycket mer än att bygga bron och kommunikationerna. Man hade inte förberett så mycket för hur sociala förmåner, pensioner, a-kassa och så vidare skulle fungera. Under många år har det varit en väldigt stor otydlighet.

Jag, som många andra från södra Sverige, har engagerat mig väldigt mycket i de här frågorna och retat mig på att väldigt lite har hänt under så många år. Därför är det väldigt glädjande att vår minister för Nordenfrågor och alliansregeringen har satt upp en agenda och utarbetat en tydlig strategi. Vi ser att det händer saker, även om det finns mycket kvar att

göra. Men det händer nu saker där det tidigare stod alldeles stilla. Det är vi som bor där nere väldigt tacksamma för. Även om a-kassans svårigheter är lösta är det fortfarande osäkert till exempel hur pensionsberäkningarna görs om man jobbar delvis i Sverige och delvis i Danmark. Det är fortfarande viss osäkerhet vad gäller föräldraledigheten.

Sedan finns det två hjärtefrågor som jag gärna vill nämna men som inte tas upp i vare sig interpellationen eller svaret. Den ena är skatteavtalet. Jag har ställt en fråga om gränskommuner och skatt – att betala skatt där man arbetar. Man bor i Skåne, arbetar i Danmark och betalar då skatt i Danmark fast man använder barnomsorg, äldreomsorg i Sverige. Det finns ett avtal för att kompensera för detta. Men enligt beräkningar där nere täcker det inte alls de kostnader som Sverige har.

Jag har fått ett svar av finansministern på en skriftlig fråga om detta där han säger att han avvaktar utredningen och ska följa upp vad de senaste justeringarna har inneburit. Men vi är många som är ganska övertygade om att det vore bättre om vi använde samma principer som mellan Norge och Sverige eller mellan Finland och Sverige. I gränskommuner betalar man skatt där man bor.

Avslutningsvis en annan hjärtefråga för mig och ganska många andra som tror på Öresundsintegration. Alltför höga broavgifter är kontraproduktiva. Satsar man på infrastruktur tror man att det ska hjälpa till att skapa tillväxt och integration. Men om broavgifter och vägavgifter blir för höga fungerar de som handelshinder, som tullar, som skatter och acciser.

Med de orden om att det finns mycket kvar att göra vill jag samtidigt rikta ett tack till ministern för att det verkligen har hänt en hel del saker de senaste två åren.

Anf. 4 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag kan instämma i båda inläggen om hur otroligt viktigt detta är, inte bara mellan Sverige och Danmark utan mellan alla regioner runt Östersjön och inom Norden. Ska vi få den tillväxt och det fria utbyte som Olof Lavesson talade om av varor och tjänster måste vi ta bort så mycket hinder som det över huvud taget är möjligt. Det har gjorts väldigt mycket, men jag är medveten om att allt inte syns. Det är först när man själv drabbas som man lägger märke till det som utgör hinder. När allting fungerar bra ser man inte vad som har åtgärdats.

Det har alltså en stark nationell betydelse, men också för regionen, att vi får en bra samverkan. Olof Lavesson nämnde Holland. Jag var vid ett möte i Tjeckien där ministerkolleger träffades för att diskutera utanförskap. Då lyfte den holländska ministerkollegan på ett utomordentligt sätt fram att just gränshinder är ett sätt att skapa utanförskap. Detta instämde Sverige i. Jag hade sedan en bra diskussion med min kollega från Holland. Jag har tittat på gränshinder mellan Nederländerna och Tyskland. Pendlingen från den holländska sidan uppgår till 15 000 personer per dag. Å andra sidan pendlar 13 000 in i Holland. Det är alltså en region med väldigt många pendlare.

När det gäller Belgien, Frankrike, Luxemburg och Tyskland sker en omfattande pendling mellan de här länderna. Man har väldigt olika socialförsäkringar och skatter. Belgien har en relativt hög inkomstskatt och låga sociala avgifter. I Frankrike gäller det omvända. En belgisk gräns-

pendlare betalar hög skatt i hemlandet och hög socialförsäkringsavgift i Frankrike.

Jag vet att det i skånska medier diskuterats att jag på något sätt skulle lyfta upp frågan till EU-nivå och sedan dra mig tillbaka. Så är det inte. Det är viktigt att se att vi har den här situationen i väldigt många gränsregioner, där man brottas med samma problematik. Då är det viktigt att vi får fokus på att det kan bidra till utanförskap. Därför kan frågan med all rätt lyftas in i debatten om utanförskap, där Sverige i allra högsta grad lyfter fram det sociala utanförskapet och inte bara sysselsättningsutanförskapet. När det nu kommer nya direktiv från EU är det viktigt att se till att man inte försvarar gränssituationen utan underlättar och att vi kanske implementerar lagstiftningar på ett mer likvärdigt sätt i länderna. Detta har Norden redan varit inne på.

När det gäller Holland och andra länder med gränsregioner har vi mycket att lära, och vi bör på något sätt vaccinera EU och dess lagstiftning så att vi inte ytterligare försvarar utan lyfter fram frågan så att alla tar sitt ansvar.

Anf. 5 OLOF LAVESSON (m):

Herr talman! Vikten av utbyte av erfarenheter kan inte nog betonas. Det är inte alltid bara vi som har att lära av andra, utan ibland är det vi som har något att lära ut. Det kan finnas anledning att se hur Öresundsregionen kan vara ett föredöme i ett europeiskt perspektiv. Jag nämnde den nyligen presenterade OECD-rapporten i mitt förra inlägg, men redan tidigare har OECD pekat ut Öresundsregionen som ett tydligt föredöme. Man pekade då på den roll som högre utbildning har spelat för den regionala utvecklingen och hur modellen med samarbete mellan universitet, näringsliv och offentlig sektor har visat sig fungera mycket väl. Kanske kan vi lära våra europeiska grannar någonting här.

Att det nationella, det nordiska och det europeiska är starkt förknippade med och beroende av varandra blir vi påmind om dagligen. Detta gäller givetvis även gränshindersarbetet. Statsrådet Husmark Pehrsson har tidigare tillsammans med justitieminister Beatrice Ask påtalat att detta också kan utgöra en fara. I en debattartikel i november förra året pekade båda på vikten av att vi, samtidigt som vi fortsätter att förenkla för människor att röra sig över gränserna, också bevakar att vi inte genom ny lagstiftning skapar nya problem.

Ett sådant problem kan vara att när de nordiska länderna ska införa europeisk lagstiftning kan skilda tolkningar och lösningar skapa nya hinder för medborgarna. I det nordiska lagstiftningssamarbetet kan hänsyn tas även till det som sker i EU.

Det finns en tradition i Norden av framgångsrikt samarbete just i lagstiftningsfrågor. Samarbetet ska bland annat underlätta rörligheten mellan våra länder, något som i högsta grad är påtagligt i Öresundsregionen. Lagstiftningssamarbetet har främst varit aktuellt när det gällt rättsakter som samtliga nordiska länder är förpliktade att genomföra och följa, det vill säga inom EES-samarbetet. Att den svenska regeringen nu har tagit initiativ till att detta även ska omfatta vissa EU-direktiv är bara att välkomna. Kan man nå en samsyn om hur direktiven ska tolkas i de olika länderna är det något som kommer att underlätta avsevärt för dem som bor och verkar i gränsregionerna.

Prot. 2008/09:81
10 mars

Svar på
interpellationer

Även om jag välkomnar såväl detta som det som statsrådet redogjort för i dag, har ambitionerna och tankarna inför det svenska EU-ordförandeskapet mötts av viss kritik, som statsrådet var inne på. Många menar att gränshindersfrågorna är något som framför allt ska behandlas på bilateral nivå och att det är tveksamt huruvida det blir mer effektivt att lyfta upp diskussionen till EU-nivå. Man har uttryckt en rädsla, precis som statsrådet nämnde, för att det nordiska arbetet nu avstannar och att man försöker lämpa över problematiken på Europeiska unionen.

Det hade varit intressant att höra hur statsrådet ser på den kritiken, men också hur Sverige mer konkret kan använda sig av sitt ordförandeskap för att sätta ytterligare fokus på frågorna. Frågorna är ju aktuella i flera gränsregioner och diskuteras i de flesta europeiska länder.

Herr talman! Eftersom jag ser att jag har en minut på mig vill jag passa på att ge en kort kommentar till det som min kollega lyfte fram här tidigare, bland annat problemet med skatteavtalet. Jag kan som representerande Malmö stad här vara oerhört tacksam för den utredning som nu är tillsatt när det gäller kostnadsutjämningen inom landet. Det finns nu ett direktiv att särskilt se över konsekvenserna för de kommuner som finns i gränsregioner och hur de kan kompenseras på olika sätt för att minska effekterna av att man betalar skatt i det andra landet medan kostnaderna uppstår i Sverige. Det är en utredning som jag ser fram emot och välkomnar.

Anf. 6 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Var ska diskussionen föras när det gäller att underlätta för just varor och tjänster att fritt kunna föras över nationsgränserna? Självklart ska de föras på nordisk basis, men också bilateralt. Men de ska till och med föras på myndighetsnivå. Här kan vi inte på något sätt säga att de ska föras här men inte där, utan vi måste låta alla goda krafter verka.

Jag har väldigt goda exempel uppifrån gränsregionen mellan Sverige och Norge. Där träffas representanter från myndigheterna på varje sida av gränsen någon gång i månaden eller varannan månad och säger: Det här problemet har uppkommit. Kan vi på myndighetsnivå lösa det? De sätter sig sedan ned och funderar och kommer tillbaka med förslag. Det är precis det vi har sett. Också arbetsmarknadsministrarna i Danmark och Sverige kom fram till att mycket kan lösas på myndighetsnivå. Vi måste alltså på alla sätt göra insatser för att underlätta.

Jag tror inte att jag förräder någon yrkeshemlighet när jag säger att Danmark, som tar över ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet nästa år, inte funderar på fyra K:n, som vi hade, utan på bokstaven G och gränshinder som en av de stora frågor som de vill ta upp och ett av de tre stora G:n som de prioriterar. Det ser jag fram emot.

Så sent som i torsdags kväll satt jag och pratade med min samarbetsministerkollega Bertil Haarder, som också är utbildningsminister i Danmark. Vi kom fram till att vi ska sätta oss ned före sommaren – förhandlingarna ska ske redan i vår – för att just diskutera nya hinder och barriärer som vi kan ta bort. Jag tog på mig ansvaret att kalla till ett sådant möte. Detta kommer också att ske, för Bertil Haarder är lika intresserad som jag av att ytterligare fokusera på att ta bort gränshinder.

När det sedan gäller Östersjöstrategin, som naturligtvis handlar om miljö och klimat men också om entreprenörskap, tillväxt och konkurrens och därmed också fri rörlighet, har Sverige och regeringen tagit initiativ till den och fört fram den i många olika sammanhang. Nu ser vi att den ligger väldigt högt upp på EU:s dagordning. Det kommer att bli en Östersjöstrategi med de här delarna inbegripna, inte bara för Norden utan också för de baltiska staterna, nordvästra Ryssland och andra länder runt Östersjön. Det kommer också att vara en region som har betydelse för oss allihop. Den strategin kommer förhoppningsvis att antas under det svenska ordförandeskapet.

I Nordiska ministerrådet, som redan har en lång historia av projekt, kunskap, listor på hinder och barriärer och så vidare, hade vi ett samtal med kommissionären för de här frågorna i fredags. Vi sade att vi från Nordiska ministerrådet kommer att skicka in en förteckning över frågor som vi vill att man prioriterar i Östersjöstrategin och att vi gärna vill vara en aktiv aktör för att driva de här projekten vidare inom Östersjöstrategins ramar, för vi har en väldigt stor kunskap som vi tycker att vi kan bidra med. Men det finns många organisationer, myndigheter och andra som är mycket intresserade av att få vara med och driva utvecklingen framåt.

Anf. 7 OLOF LAVESSON (m):

Herr talman! Jag vill egentligen bara tacka Cristina Husmark Pehrsson för ett bra klargörande och en bra debatt.

Cristina Husmark Pehrsson brukar själv ofta säga att väldigt mycket är gjort men att väldigt mycket återstår att göra, och här kunde jag inte instämna mer. Mycket är gjort, men väldigt mycket finns kvar att göra på svensk nivå, på nordisk nivå och förhoppningsvis snart även på europeisk nivå.

Som riksdagsledamot från Malmö kommer jag att fortsätta driva på i de här frågorna. Jag kommer att fortsätta jaga regeringen. Och jag är ganska övertygad om att även Cristina Husmark Pehrsson kommer att fortsätta driva de här frågorna.

Anf. 8 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Alla som kan bidra till att lyfta fram frågan och driva på den på olika sätt är varmt välkomna, och det kan vi göra på olika sätt.

Jag kom att tänka på någonting som man kanske inte alltid tänker på när det gäller integrationen i det här sammanhanget. Regeringen har lagt fram ett förslag som riksdagen har röstat igenom, nämligen att låta personer med förtidspension eller sjukersättning få möjlighet att arbeta, studera och engagera sig ideellt och med möjlighet att få behålla sin sjukersättning. Det gäller också för svenskar som vill jobba i till exempel Danmark. Till och med den reformen, som vi har beslutat och som ni har beslutat här i riksdagen, ger möjlighet också för personer med långvarig sjukskrivning och funktionshindrade att arbeta i ett annat land. Det är ett sätt att kunna öka integrationen ytterligare.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2008/09:322 om sjukskrivningsreglerna

Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Veronica Palm har frågat mig om jag har någon beredskap att vidta åtgärder för att möta ett växande utanförskap med anledning av de nya sjukskrivningsreglerna.

Sedan alliansen tillträdde har det så kallade ohälsotalet sjunkit kraftigt från 40,2 till 35,5 dagar. Detta motsvarar ca 77 000 årsarbetare, och sjukfrånvaron fortsätter att sjunka.

Inför årsskiftet menade Socialdemokraterna att de nya sjukskrivningsreglerna skulle innebära att tiotusentals människor skulle riskera att bli av med sin sjukpenning. Det visade sig vara obefogat. Nu återkommer Veronica Palm med ett likartat budskap om nästa årsskifte.

De främsta faktorerna bakom den minskande sjukfrånvaron är att färre sjukanmäler sig och att de som är sjukskrivna är det under betydligt kortare tid. Däremot ökar inte indragningarna av sjukpenning jämfört med vad som var fallet under åren före den nuvarande regeringens tillträde.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att bryta den utveckling mot utanförskap som pågått under många år. Den nya sjukskrivningsprocessen innebär betydligt snabbare och fler vägar tillbaka till arbete. En rehabiliteringsgaranti byggs successivt upp för att ge människor bättre stöd. Vidare har arbetsrätten förstärkts för att underlätta omställningen för den som vill söka och pröva annat arbete utan att säga upp sig från sin tidigare anställning. För att ytterligare underlätta en sådan omställning ska Arbetsförmedlingen erbjuda hjälp redan efter tre månaders sjukfrånvaro. Även reglerna i arbetslöshetsförsäkringen har anpassats så att den som behöver byta arbete på grund av sjukdom, och är tjänstledig från sin ordinarie anställning, kan få arbetslöshetsersättning utan att säga upp anställningen.

För att hjälpa människor ut ur utanförskapet har reglerna ändrats för dem som redan har beviljats sjukersättning. Med de nya reglerna kan de pröva att återgå i arbete utan att riskera att mista sin ersättning. Vidare har åtgärder genomförts för att underlätta anställning av den som tidigare varit långtidssjukskriven. Till exempel har arbetsgivarnas medfinansiering av sjukpenningen avskaffats och nyfriskjobb har införts.

Hittills har ofta långtidssjukskrivna inte fått någon rehabilitering alls och sjukersättning har blivit enda lösningen. Utgångspunkten för regeringens insatser är att människor som varit borta länge från arbetslivet behöver stöd för att deras resterande arbetsförmåga ska kunna tas till vara. Även i fortsättningen kommer naturligtvis en del människor att behöva sjukersättning, men det ska inte vara ett resultat av en passiv sjukskrivningsprocess.

Anf. 10 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Strax innan jag gick hit fick jag ett brev från Anette. Hennes ärende bedöms just nu av Försäkringskassan. Hon har passerat de 180 dagarna och är orolig för att hennes sjukpenning ska dras in. Hon skriver till mig: Jag vill inte vara ett offer. Jag är ett offer för min sjukdom. Jag vill inte också ligga samhället till last.

Jag är till hundra procent övertygad om att det är så de allra flesta människor i vårt land känner. Man vill vara med, man vill vara en del av ett socialt sammanhang och man vill göra rätt för sig.

Därför är de nya sjukskrivningsreglerna oroande. Det är dogmatiska tidsgränser ensidigt riktade mot den enskilde sjuke individen. Efter 180 dagar ska man prövas mot hela arbetsmarknaden. Efter ett år åker man ut ur försäkringen. Om man lyckas att argumentera väl och hålla sig kvar kan man som längst få 550 dagar. Sedan är det slut. Det finns ett slut på sjukförsäkringen.

Jag läste i morse om Torbjörn som i 30 år har varit plåtslagare. Det har slitit på hans handleder, så han har opererat dem. Han säger själv att han inte klarar av att få på locket på medicinburken. Dessutom har hans häl krossats vid en olycka. Försäkringskassan säger, när han nu har passerat de 180 dagarna, att han har arbetsförmåga. Han kan ha ett stillasittande arbete om han utbildas för det och under förutsättning att han inte behöver förflytta sig över huvud taget eftersom han måste ha foten i högläge. Hans sjukpenning dras in.

Torbjörn går till Arbetsförmedlingen. Där sorterade de in honom som icke arbetsför eftersom han faktiskt är icke arbetsför. Dessutom kräver a-kassan att man ska stå till arbetsmarknadens förfogande i den bransch där man har sin a-kassa, vilket han inte kan.

Torbjörn får inget stöd. Han får inga aktiva åtgärder. Han får inte ens en gång en passiv sjukförsäkring. Han får en utförsäkring. Det är inte rimligt i ett välfärdssamhälle.

Här är vi oense. Jag vill ha en annan typ av sjukförsäkring. Jag vill ha en aktiv sjukförsäkring som är en standardtrygghet med inkomstbortfallsprincip som modell. Jag medger att allt inte var bra under den förra regeringens tid. Jag vill utveckla sjukförsäkringen.

Jag drar mig till minnes att den moderatledda regeringen och den moderata majoriteten i kammaren inför beslutet om den nya sjukförsäkringen sade att ingen skulle hamna utanför. Man tog bort den tidsbegränsade förtidspensioneringen och satte in de dogmatiska tidsgränserna. När den sjukskrivne kom fram till den sista dagen och skulle hamna utanför var det antingen arbete, permanent förtidspensionering eller socialbidrag som gällde.

Cristina Husmark Pehrsson sade att detta handlar om en grupp som inte är sjuka nog för att få sjukersättning, alltså förtidspension, men heller inte är friska nog att sköta ett jobb ute på den ordinarie arbetsmarknaden. Mot någon form av motprestation skulle de få lämpliga arbetsuppgifter. Ni kallade det resursarbeten.

Cristina Husmark Pehrsson, när kommer dessa resursarbeten? Eller ska detta betraktas som ännu ett svek av den moderatledda regeringen mot de människor som har det allra tuffast i samhället?

Anf. 11 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Jag tackar sjukförsäkringsministern för svaret. Det är ett mycket bra svar som sätter fokus på en interpellation som är ställd utifrån ett helt annat perspektiv än det som statsrådet ger svar utifrån.

Det som skrivs i svaret från statsrådet har OECD nyligen kommit fram till är en korrekt ingång i en ny politik. OECD-rapporten gav i princip tre svar. Det första var en eloge till statsrådet för den valda linjen. Det

andra var ett konstaterande att Sverige fortfarande är ett av de sämre länderna när det gäller bland annat förtidspensioneringar. Det tredje var en uppmaning att fortsätta på den valda linjen. Det är det entydiga beskedet från OECD.

På vilket sätt skulle den politik som tidigare har förts av den socialdemokratiska regeringen vara lösningen på detta? Även om interpellanten lite försiktigt sade att allt inte var bra på den tiden vill jag ändå ta upp ett par principiella frågor som interpellationen berör.

När det gäller utanförskap i sjukförsäkringssystemet är det inhumant att enbart ersätta folk med passiviserande bidrag om de fortfarande har arbetsförmåga och vill arbeta och göra rätt för sig. Det är inhumant av den anledningen att forskningen har visat att om man blir förtidspensionerad löper man sju gånger större risk att dö i förtid. Det är en medicinsk anledning till att aktivt införa de åtgärder som regeringen så klokt har gjort.

Interpellanten säger i sin interpellation att man medvetet puttar ut sjuka människor ur sjukförsäkringsförsörjningen. Man kan dock ställa motfrågan om interpellantens förslag tillsammans med socialdemokratin i allmänhet skulle vara att medvetet knuffa människor med arbetskapacitet och intresse av att arbeta in i den passiva bidragsförsörjning som jag precis nämnde är mycket hälsovådlig.

År 2005, herr talman, försörjde sig var sjunde svensk på sjukpenning eller förtidspension. När det förtidspensionerades som värst slussades 140 personer varje dag över i denna hemska form av farligt leverne. Man misstänker att socialdemokratin använde detta som ett universellt verktyg för att lösa en rad olika sociala problem som inte nödvändigtvis hade med sjukdom att göra och där det fanns arbetskapacitet och individerna själva ville arbeta för att försörja sig.

I stället har man nu tagit fram ett sjukförsäkringssystem som bygger på ett antal riktade insatser där sjukpenningen ska gå till dem som är sjuka, precis som ministern poängterar i svaret. Man har inte fått några indragningar av sjukpenningen på det sätt som det målades upp som en svartbild av oppositionen.

Man har därtill fört snabba rehabiliteringsinsatser som är oerhört värdefulla, just för att folk ska komma bort från det farliga utanförskapet.

Man har även en engagerad arbetsmarknadspolitik som syftar till att se den arbetskapacitet som finns hos dem som tidigare dömdes till en passiviserande förtidspension.

Detta är viktiga redskap som har lett till de minskningar i ohälsotalen som inte bara ministern konkret redogör för utan som också OECD har hyllat ministern och därmed alliansregeringen för att ha åstadkommit.

Jag förväntar mig att vi får en fortsatt minskning av sjukskrivningarna och samtidigt ett bejakande av den arbetskapacitet som finns hos befolkningen. Detta handlar ytterst, herr talman, om att tillfredsställa människors behov av att själva vilja försörja sig och därmed öka makten hos varje individ i samhället – till skillnad från att överflytta denna makt till politikerna.

Anf. 12 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman! Övriga riksdagskolleger! Den diskussion vi har här är väldigt viktig, och det är speciellt bra att ha den i dag eftersom det var internationella kvinnodagen i söndags – alla kvinnors namnsdag, men speciellt min eftersom jag heter Siw.

Jag har tidigare interpellerat i denna fråga när det gäller jämställdhet. Därför tycker jag att det är bra att Veronica har interpellerat.

Jag och LiseLotte från Vänsterpartiet har för ett år sedan interpellerat om hur de nya sjukförsäkringsreglerna slår på kvinnors situation och hur de påverkar de jämställdhetsmål som vi alla här i riksdagen har antagit.

Ett av de övergripande målen är att var och en ska kunna försörja sig själv. Det är oroväckande att 78 procent av alla kommuner nu påtalar att försörjningsbördan för skattekollektivet i kommunen har ökat. Det är en konsekvens av sjukskrivningsreglerna, eller också hittar era partivänner i kommunerna på detta. SKL varnar för att en del av det som ligger bakom detta är de förändrade sjukskrivningsreglerna.

Det är viktigt att fastslå att vi alla tycker att människor som har arbetsförmåga ska arbeta. Frågan är bara hur vi kommer dit.

Som Finn Bengtsson så målande säger: Alla som har arbetsförmåga ska arbeta.

Det sade jag också till Lisa som ringde till mig och grät. Hon hade varit sjukskriven i sju år.

Då sade jag: Ministern har sagt att du ska få en rehabiliteringsplan.

Jag har inte det, Siw, och nu får jag inte något socialbidrag för de säger att jag är frisk.

Det är du ju Lisa, sade jag. Även om du har psykiska störningar och ont i ryggen finns det arbetsuppgifter som du kan utföra. Du får börja arbeta igen.

Jag har ju ångest nu. Jag vågar inte. Mamma är här.

Den här kvinnan är 47 år och har tre vuxna barn. Hon bor alltså ensam. I Göteborgs kommun är det så att om man inte kan betala hyran har man ingen lägenhet.

Hon har alltså en mångfasetterad sjukdom. Nu ska hon ställa sig till arbetsmarknadens förfogande tillsammans med alla som har arbetat på Volvo – alla de kvinnor som inte får fortsatt timanställning eller vikariat. Hur stor är hennes möjlighet att få ett jobb?

Jag sade så här till Lisa – hon heter egentligen något annat: Jag ska fråga ministern. Du ska få ett resursjobb. Det har vi pratat om i över ett år.

Min fråga till Cristina Husmark Pehrsson är: Var är resursjobbet? Lisa har fått avslag på sin begäran om socialbidrag. Hon kommer inte att kunna betala sin hyra om inget görs. När kommer resursjobbet till henne?

Vi hade en debatt i tv jag och Cristina Husmark Pehrsson. Jag vet att Cristina Husmark Pehrsson inte ska uttala sig om enskilda fall, men om principen.

När kan alla de som är elallergiker till exempel och har slutdatum på sina sjukförsäkringar få skogshuggarjobb i Göteborg? När kan de få de jobben?

Reglerna är ju ändrade så att man är skyldig att ta alla jobb på arbetsmarknaden. Det betyder att de som bor i Göteborg måste flytta. De måste flytta upp till Norrland, även om de råkar ha en man i Göteborg.

När kommer resursjobben? Jag tycker att det är viktigt.

De anställningsstöd för långtidssjuka som ni har inrättat måste vara något för dessa. Men enligt de uppgifter jag har är det tio personer som har fått det på ett år. Jag undrar: Var är jobben för de sjuka?

Anf. 13 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! När Folkpartiet gick in i regeringssamarbetet och in i alliansen var vår utgångspunkt när det gäller socialförsäkringar att en modern välfärdsstat självklart måste ha fungerande socialförsäkringar. Försäkringarna ska omfatta alla, ha ett samband mellan avgifter och förmåner och skydda vid inkomstbortfall. Samtidigt ska försäkringarna i så stor utsträckning som möjligt också bidra till att en människa klarar av en omställning vid sjukdom. Försäkringarna ska uppmuntra till att komma tillbaka till arbetslivet.

De ska naturligtvis också betalas ut till rätt ändamål. Den som är sjuk ska ha sjukpeng. Den som är frisk ska inte ha någon sjukpeng. Det är utgångspunkten.

Den som är arbetslös ska kunna få a-kassa. Den som frivilligt låter bli att jobba ska inte ha a-kassa. Den som studerar ska ha studiemedel. Den som inte studerar ska inte ha studiemedel.

Ersättningsnivån ska vara rimlig. Runt 80 procent, som i dag gäller för de första tolv månaderna, tycker vi är bra.

Det blev en bra välfärdssjukförsäkring med alliansens politik, tycker vi i Folkpartiet. Det blev också en mycket aktivare sjukförsäkring, som uppmuntrar till rehabilitering och återgång till arbetet, än den vi hade med den tidigare regeringen.

All erfarenhet visar att tiden innan åtgärder sätts in har väldigt stor betydelse när det gäller för en sjuk att få rehabilitering. En mycket stor grupp av dem som är långtidssjukskrivna har antingen någon form av psykisk ohälsa eller problem med leder, muskler och rygg. Undersökningar visar att det i de fallen är nödvändigt med insatser efter helst mindre än tre månader för en aktiv rehabilitering. I verkligheten har många av dessa människor fått vänta upp till ett år innan det har blivit någon rehabilitering, om det över huvud taget har blivit någon rehabilitering värd namnet. Det har verkligen släpat efter i Sverige.

Som alla vet, men det tål att upprepas, fördes massor av människor – unga, alldeles för unga, och medelålders – automatiskt över i förtidspensionering i det gamla systemet. Många av dem får nu en ny chans med de möjligheter att pröva arbete som förtidspensionerade – eller de med sjukersättning som det heter – får.

Vi har nu tre tydliga avstämningstillfällen i sjukförsäkringen där man ska prövas på olika sätt. Man ska pröva vilken rehabilitering man har gått igenom och vilka möjligheter vi har.

Reglerna är ju inte så väldigt nya. Det nya är tydligheten och möjligheterna att pröva andra arbeten utan att bli uppsagd. Dessutom görs många andra insatser som till exempel sänkt arbetsgivaravgift om man anställer människor som har varit sjukskrivna.

Interpellanten säger att reglerna puttar ut sjuka ur sjukförsäkringssystemet. Jag undrar vad oppositionen menar med det. Är det fel på reglerna? Det har väl alltid varit diskussioner om enskilda sjukfall som vi verkligen ska ta på allvar och fortsätta att diskutera. Men menar verkligen oppositionen att människor som inte är sjuka ska ha sjukpeng? Det tycker jag är grundfrågan i denna debatt.

Jag tackar ministern för svaret.

Anf. 14 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag vill också tacka ministern för svaret på interpellationen.

Jag är förvånad över att Socialdemokraterna över huvud taget vill diskutera den här frågan. Bokslutet över den politik som Socialdemokraterna förde är ju så dystert.

När Socialdemokraterna lämnade ifrån sig regeringsmakten var mer än en miljon människor i utanförskap. Två tredjedelar av dem var i utanförskap på grund av att de var fast i långa passiva sjukskrivningar eller i förtidspension och sjukersättning.

Det var så det såg ut. Det var inga tidiga aktiva rehabiliteringsinsatser, utan långa passiva sjukskrivningar.

På den tiden arbetade Försäkringskassan med en stutegsmodell för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. Efter ett års sjukskrivning var fortfarande 70 procent av de sjukskrivna kvar i steg ett. Det hade inte hänt någonting. Det hade inte gjorts någonting.

Vad hände efter ett år? Då kom man fram till den tidsgräns som Socialdemokraterna införde då man automatiskt skulle provas för förtidspension.

Jag vet inte hur många människor jag har pratat med under de senaste åren som har berättat hur bedrövade de var över den situation de hamnade i när de tvingades över från en sjukskrivning till en förtidspension. De hamnade i ett permanent utanförskap. De har själva beskrivit hur det har förstört livsgnistan, skapat social isolering och fått dem att helt tappa självförtroendet.

Denna förtidspensionering efter ett år var den åtgärd som Socialdemokraterna införde för att snygga till sjukskrivningstalen. Det var fruktansvärt cyniskt. 140 personer om dagen – precis som Finn Bengtsson sade tidigare – förtidspensionerades under Socialdemokraternas tid vid makten. 550 000 människor lämnade de efter sig i ett permanent utanförskap.

Nu tillförs vården ökade resurser. Vi inför en rehabiliteringsgaranti. Vi gör en psykiatrisatsning som också tillför ytterligare resurser till vården, och vi går verkligen från passiva långa sjukskrivningar till tidiga aktiva rehabiliteringsåtgärder.

Precis som socialförsäkringsministern redovisade tidigare har ohälso- talet sedan regeringsskiftet fram till i dag sjunkit från 40,2 till 35,5, vilket betyder 77 000 fler årsarbetare.

Jag sade inledningsvis att jag var förvånad över att Socialdemokraterna vill diskutera denna fråga om man tittar på det bokslut som de själva lämnade efter sig. Men jag är också förvånad över att de vill diskutera denna fråga av den anledningen att de inte har något alternativ att

presentera. Socialdemokraterna vill bara ha en återgång till det gamla. Något gemensamt alternativ från de rödgröna partierna finns inte i sikte. Socialdemokraterna är emot det som vi nu gör när vi rättar till de problem som de lämnade efter sig. Det enda alternativ som de har är att gå tillbaka till det gamla som inte fungerade, det gamla systemet som bara dömde människor till ett långvarigt utanförskap. Jag tycker att Socialdemokraterna borde sätta sig ned med sina rödgröna kamrater och försöka ta fram ett konkret alternativ till denna politik innan de yttrar sig på nytt.

Anf. 15 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag får också brev. Jag fick häromdagen ett brev från en person som skrev: Min fru har varit sjukskriven i 15 år. Nu är hon på bättringsvägen och har fått ett jobb med hjälp av Arbetsförmedlingen.

Jag blir lite förvånad när jag hör Veronica Palm och övriga debattörer inom oppositionen som hela tiden svartmålar regeringens sätt att vilja satsa på företagshälsovård och sjukvård. Jag vet att ni har röstat nej till detta under alla år som jag har suttit i riksdagen. Ni satsade 90 miljoner kronor på rehabilitering. Vi satsar 1,6 miljarder kronor. Ni säger att ni vill återinföra 80 procent i sjukpenning. Men när jag tittar i er egen utredning står det bara från dag ett att det har varit 65 procent och 75 procent, och så sent som 2003 och 2004 var sjukpenningen 77 procent. Ni är inte trovärdiga. Jag kan se att ni införde 80 procents sjukpenning precis lagom till valet.

Vad vill ni med företagshälsovården? Vad vill ni med rehabiliteringsgarantin? Hur mycket pengar satsar ni på det? Vad vill ni göra med alla de personer som nu har gått i långa passiva sjukskrivningar? 70 procent av dem som hade varit sjukskrivna längre än ett år hade inte ens prövats mot andra arbeten utan blev förtidspensionerade.

Veronica Palm, egentligen är vi nu nere på de ohälsotal som vi hade 1998. Nu kritiserar ni regeringen för att vi har sänkt ohälsotalen och tar det till intäkt för att vi puttar ut människor. Vi börjar nu närma oss normala siffror. Vi är nu nere på de siffror som vi hade när ni regerade. Jag hörde inte att ni då stod här i kammaren och talade om hur hemskt det var med de höga ohälsotalen.

Tack och lov för 180-dagarsgränsen och att någonting faktiskt händer under årets sjukskrivning. Det kunde med er politik innebära att man möjligtvis prövades mot arbetsmarknaden redan efter tre veckor. Men det kunde också dröja tre år eller, som framgår av brevet, 15 år. Det är väl jättebra att vi har en tydlighet i fråga om detta.

När det gäller indragning av sjukpenning har ni fört en landsomfattande kampanj. Lagom till jul skickade ni insändare till alla landets tidningar där ni talade om att 77 000 personer nu skulle gå miste om sin sjukpenning. Det blev 49 personer fler än året innan då rehabgarantin inte var på plats. Detta innebar att ni gav människor väldigt mycket oro och ångest. Det gjorde ni för att ni ville vinna politiska poäng.

Det var fler personer som fick sin sjukpenning indragen när ni regerade än när vi regerar. Hur kan det komma sig att ni nu talar om indragning av sjukpenning och att människor lämnas utan stöd när det var fler som fick sjukpenningen indragen under er tid?

Jag kan inte heller låta bli att tänka på det moratorium som ni ville införa. Ni kom till mig och sade att det var så hemskt, att så många blev utförsäkrade och att alla människor i stället skulle vara kvar i sjukförsäkringen tills högkonjunkturen kommer.

Om människor har en arbetsförmåga eller om de kan utveckla en arbetsförmåga ska man se till att hjälpa människor att utveckla och få denna. Det får de inte på Försäkringskassan, men de får det på Arbetsförmedlingen och genom de goda kontakter som nu råder mellan dessa två myndigheter, så att de är rustade den dag högkonjunkturen kommer. Om de låses fast och blir kvar i sjukskrivning och högkonjunkturen kommer blir de fast där *for ever*. Det var precis det som hände under er tid då 140 personer om dagen blev förtidspensionerade.

Anf. 16 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag kanske förvånar någon genom att säga att ohälsotalsmättet och sjukskrivningsandelsstatistiken inte är det viktigaste för mig. För mig är det viktigast att människor faktiskt mår bra, återfår arbetsförmåga och får möjlighet att delta i samhället utifrån sina förutsättningar. Det är det viktigaste för mig.

Jag kan inte låta bli att undra om jag lever i en annan verklighet än mina borgerliga kolleger här. Har det förbigått er att det är kris i Sverige? Det är finanskris, det är jobbkris, det är ohälsokris och det är otrygghetskris. Vi har ett hårdare och ett kallare Sverige. Vi har en regering som straffbeskattar pensionärer. Vi har en fackföreningsrörelse som känner sig nödd och tvungen att tillåta lönesänkningar, och vi har en arbetsförmedling som är överbelastad. Ärligt talat: I den verklighet som jag lever i står inte den som har varit sjukskriven i 15 år, som i Cristina Husmark Pehrssons exempel, först i kön hos Arbetsförmedlingen.

Problemet är att de människor som har det tuffast är de som är svårast att arbeta med på Arbetsförmedlingen. När Arbetsförmedlingen får mindre resurser och mindre möjligheter att arbeta är det klart att de människorna kommer att ha det ännu svårare att ta sig ur denna kris.

Det sägs att den socialdemokratiska regeringen dolde arbetslöshet i sjukskrivningsstatistik. Det kanske man kan diskutera. Samtidigt säger den nuvarande finansministern att det tar ungefär två år innan ekonomiska incitament ger full effekt på marknaden. Det är nu ungefär två år sedan de första borgerliga besluten fattades, och ohälsotalen började sjunka långt tidigare. Det påbörjades alltså ett arbete för en mer aktiv sjukskrivning redan under den förra regeringen. Det som har skett nu är att man har infört dogmatiska och hårda tidsgränser riktade mot den enskilda människan.

Jag kan också vara beredd att diskutera om det är riktigt att göra som regeringen gör nu, nämligen att dölja sjuka människor i arbetslöshetsstatistiken. Ingen människa kan nämligen säga att Torbjörn eller Anette är friska, men sjuka människor puttats ut ur sjukförsäkringen och rakt ut på en allt hårdare och kallare arbetsmarknad för att konkurrera om arbeten som faktiskt inte finns. Vill man att folk ska jobba får man se till att föra en jobbpolitik. Nog om detta. Det gör mig väldigt upprörd.

De delar av rehabiliteringskedjan som handlar om mer stöd till landsingen och om förstärkt företagshälsovård röstade vi alla ja till. Vi lade

dessutom mer aktiva insatser på tidig rehabilitering nära arbetsmarknaden. Den aktiviteten finns inte i dag.

Det som den här interpellationen handlade om och det som är min fråga är: Är det en ny politik? Jag hade förväntat mig ett sådant här svar igen: Vi kommer så småningom att diskutera resursjobb. Vi kommer med en proposition längre fram. Vi funderar vidare. Vi har ett arbete pågående i departementet.

Inte ens ett sådant svar blev det, utan bara ett icke-svar. Då måste jag tolka det som att det är en ny politik. Det kommer inte att komma några resursjobb, utan de som hamnar utanför, som inte är så sjuka att de blir förtidspensionerade men som inte kommer att komma tillbaka till arbetet, lämnas åt sitt öde. Är det så jag ska tolka svaret från statsrådet?

Anf. 17 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det börjar bli en intressant debatt! Låt oss konstatera vad jag sade i mitt förra inlägg: OECD har entydigt givit regeringen och inte minst statsrådet en eloge för dess kloka politik och konstaterar att det behövs mer av just denna politik och inte av den politik som förevar tidigare.

Humanisterna Jonas Frykman och Kjell Hansen har i sin nyutkomna bok *I ohälsans tid* skrivit att den tidigare socialdemokratiska regeringen använde sjukförsäkringssystemet ”som ett universalredskap för att lösa en rad av sociala problem hos en jämförelsevis frisk befolkning”.

Veronica Palm raljerar över att detta ohälsotal inte skulle vara ett viktigt mått. Vi talar om 77 000 årsarbeten. Det är klart att man kan ställa det i perspektivet av stackars Anette och Torbjörn och även Lisa, som Siw Wittgren-Ahl förde till. Jag har ingen anledning att betvivla att de här människorna inte har det så bra. Men vi har fortfarande 540 000 förtidspensionärer i det här landet. Tycker möjligtvis interpellanten att det är rätt väg att fortsätta med det som Socialdemokraterna gjorde under sitt maktinnehav? Det handlade om att enbart ha hårdare regeltolkningar och sedan passivt flytta över folk till förtidspensionering, vilket jag också nämnde är en konkret hälsorisk.

Herr talman! Det arbetssätt som regeringen nu har innebär en bred fasett av åtgärder som också stimulerar folk genom att ge fribelopp för att komma in i arbete, studier eller, inte minst viktigt, engagemang i ideell verksamhet, vilket också kommer att gynna den ideella verksamheten, som inom parentes sagt var helt försummad under Socialdemokraternas tid i regeringsställning. Jag tror att detta är rätt sätt att ge folk tillbaka självkänslan. Vi ger dem också konkreta möjligheter att få mer resurser själva utan att de blir av med de bidrag som de behöver när de är sjuka, vilket felaktigt nämns av oppositionen. Jag tror, herr talman, att det är helt rätt väg att ge människor egenmakt och att bryta politikernas överhöghet över människor som kan och vill själva.

Anf. 18 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman och Gunnar Axén! Ja, vi vill diskutera dessa frågor. Vi tycker att de är angelägna. Även om jag bara förde till Lisa, Finn Bengtsson, är hon en av dem som är utanför. Ni skulle ju rätta till utanförskapet! Det var ju det ni sade.

Ni nämner siffror om utanförskapet. Ni säger 1,2 och 1,7. I dem ingick de arbetslösa. De är uppe i 10 procent av befolkningen snart. De är i utanförskap nu. Var är deras jobb? Hur ska de få jobb, de friska? Ni gör ingenting för dem. Ni bara väntar på att något ska komma i gång. För oss är det viktigt med jobben. Vi undrar: Var är resursjobben till dem som var sjuka?

Vi vill diskutera detta för att ni genomför ett systemskifte utan att tala om det för svenska folket. Jag är mest häpen över Folkpartiet, som tycker att detta är bra.

För oss är det så att vi hade en försäkring. Vi var försäkrade som vi var. Det var poängen. Alla föds inte lika. Vi är olika. Vi drabbas olika på våra arbetsplatser. Men vi skulle vara försäkrade. Ni drar undan försäkringen på så sätt att ni ska titta på de friska. Ibland är det så att man är mångdimensionellt sjuk. Men det är klart att man ska få ett jobb. Det var det ni sade. De ska få resursjobb. Var är resursjobben till de sjuka? Och nu undrar vi: Var är jobben till de friska? De är i utanförskap nu. För oss är detta jätteviktigt. Arbetet är viktigt för alla människor. Att kunna försörja sig är viktigt, inte utanförskap. De som står utanför har ingen egenmakt och kommer aldrig att få det med ert systemskifte i Sverige. Det är bara några få som får det bättre. Alla andra kommer att få det sämre. Vi vill ha en sjukförsäkring som täcker alla.

Jag undrar till sist: Vad ska de andra människorna få, Cristina Husmark Pehrsson? Var är resursjobben, och hur ska människorna komma i gång? Vad ska de få? Du står och pratar om att vi skulle upp med makten. Vi undrar: Vad gör ni som har makten? Det är det vi undrar. Vad gör ni?

Anf. 19 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Den här interpellationen och debatten handlar i väldigt stor utsträckning om vad som händer när Försäkringskassan ska göra avstämningar, se vad som har hänt och ta ställning till om sjukskrivningen ska fortsätta eller inte. Hittills har en sådan stor avstämning gjorts. Det var nu vid årsskiftet. Inför det fick vi som sagt höra under veckorna före jul hur oppositionen skrämde upp människor med att 77 000 eller 78 000 människor riskerade att kastas ut och få leva på socialbidrag och så vidare, riskerade att bli utförsäkrade, som man uttryckte sig. Bilden blev naturligtvis att en massa människor skulle bli utan sjukförsäkring oavsett om de var sjuka eller inte. Sedan har det visat sig att antalet indragningar av sjukpenning var ungefär detsamma i januari 2009 som i januari året tidigare. Det handlar om ungefär 400–500 personer som har fått indragen sjukpeng på grund av att de har arbetsförmåga och inte är sjuka.

Veronica Palm säger att statistiken om ohälsotal inte är viktig. Beror det på att statistiken är felaktig, eller vad beror det på? Den andra frågan blir: Vad är det som är viktigt? Vi har i alla tider, både med den gamla regeringen och med den nuvarande regeringen, ibland fått läsa om gripande fall där vi tycker att Försäkringskassan kanske borde ha handlat annorlunda. Ibland har människor vunnit överklaganden. Men har oppositionen någon statistik som inte vi har som visar att människor generellt blir felaktigt friskskrivna? Har oppositionen en mängd exempel på diagnoser som är felställda? Jag tycker att det är svagt att säga att statistiken

inte har någon betydelse. Man målar däremot upp en allmän känsla av att människor i allmänhet har det eländigt.

Vi gör massor som vi inte hinner prata om nu: satsningar på vuxenutbildning, lärlingsutbildning, jobb för sjukskrivna och så vidare. Det är ingen passiv politik som förs.

Anf. 20 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag sade att jag var förvånad över att Veronica Palm ville prata om de här frågorna eftersom Socialdemokraterna lämnat ett så dystert bokslut efter sig. Det kanske var därför, herr talman, som Veronica Palm valde att prata om så mycket annat än sjukförsäkringen, bland annat den globala finanskrisen som även vi i Sverige får känna av. Men vi kan vara glada över att vi har sådan ordning och reda i statsfinanserna. Vi har sunda och stabila statsfinanser och har klarat av bland annat en satsning på mer än 40 miljarder kronor i ekonomiska stimulanser för att motverka den globala finanskrisens effekter i Sverige.

Bland de åtgärder som vi har genomfört finns ytterligare en höjning av jobbskatteavdragen, en sänkning av skatten på arbete, som Socialdemokraterna har varit emot. Andra åtgärder har varit en sänkning generellt sett av arbetsgivaravgifterna och en halvering av arbetsgivaravgifterna för ungdomar, vilket Socialdemokraterna har varit emot. Det är otroligt förvånande att man framhärdar i att vilja fördubbla arbetsgivaravgifterna för den som anställer någon som är under 26 år när vi ser ungdomsarbetslösheten skjuta i höjden. Hur kan Socialdemokraterna försvara att de vill beskatta ungdomarna hårdare och än mer späda på ungdomsarbetslösheten i detta läge?

Jag pratar gärna om de frågorna. Men nu handlade interpellationen om sjukförsäkringen. Jag kan bara konstatera att det resonemang som Veronica Palm förde i sitt förra inlägg innebär att personer som har arbetsförmåga inte ska stå till arbetsmarknadens förfogande och söka sig tillbaka till arbete utan ska vara kvar i sjukförsäkringen på grund av hur situationen ser ut på arbetsmarknaden i dag. Det är exakt den ordning som gällde tidigare, precis det som alla andra tidigare har sagt har varit fel. Nej, socialdemokrater, kom tillbaka tillsammans med de rödgröna kamraterna med ett eget alternativ!

Anf. 21 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Ja, det alternativet skulle jag väldigt gärna vilja se! Jag hör hela tiden Socialdemokraterna kritisera regeringen för satsningarna på företagshälsovård, rehabgarantin, aktiva insatser, sjukskrivningsmiljarden, kösatsningen och hjälp att få tillbaka sjukskrivna och förtidspensionerade i gemenskapen igen.

Hela tiden klagar ni. Ni klagar på sjukpenningens storlek trots att ni i er egen utredning kan se att de senaste tolv åren var ni långt under 80 procent från dag ett. Vi har 80 procent det första året. Vad ni än gör är det er egen utredning och kritiken mot er politik som ligger till grund för regeringens satsning på en rehabgaranti.

I er egen utredning – gjord av Anna Hedborg, före detta socialförsäkringsminister för Socialdemokraterna – står det: Om arbetsmarknaden fungerar dåligt kan inte botemedlet tillåtas bli att det verkliga problemet döljs i sjukförsäkringen.

Ni vill ändå gå tillbaka till ett moratorium och låta människor som kan utveckla en arbetsförmåga få vara kvar i sjukförsäkringen till dess att högkonjunkturen kommer och loppet är kört. De kommer ju aldrig tillbaka. Det är 550 000 i förtidspension.

Jag håller med Gunnar Axén om att Veronica Palm drar in mycket annat i sin interpellation. Låt mig också påminna om den reform för sänkt skatt på arbete som denna kammare har beslutat om. De två största skattesänkningarna på arbete stöddes av Socialdemokraterna.

Kom inte här och kritisera jobbskatteavdraget, Veronica Palm! Ni har själva gjort det. I de två största delarna har ni favoriserat arbete och inte pensionärer. Göm dig inte, Veronica Palm!

När det gäller resursjobb är det för de personer som lämnar efter två och ett halvt års sjukskrivning. Antingen kommer de att få en sjukersättning eftersom de är så sjuka, och för dem ska naturligtvis sjukersättningen finnas till, eller så har de eller kan de utveckla en arbetsförmåga. Då ska de få stöd och hjälp av Arbetsförmedlingen.

Försäkringskassan är jättebra på mycket men inte på att fixa och förmedla jobb och arbetsträning. Därför satsar vi mycket på jobb på Samhall, lönebidrag och så vidare. Det finns en grupp personer som nu sjunker i antal för varje dag som går. Försäkringskassan säger också att de får hjälp och stöd långt innan de kommer fram dit.

De kommer att få någon form av stöd och hjälp, individuell coaching och hjälp. Det kommer att vara på plats i god tid innan detta kommer att inträffa den 1 januari. Fram till dess finns det som jag kan se fyra utarbetade rutiner mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Det är handlingsplanssamverkan med många miljoner avsatta, samlokaliseringar och överlämningsmöten för alla dem som innan dess ser ut att behöva ha hjälp och stöd.

Det talas om att se till det friska, säger Siw Wittgren-Ahl lite håfullt. Det är precis det som många unga rullstolsburna personer har lärt mig. De säger: Se till det som är friskt hos mig och inte det som är sjukt, Cristina. Dessa ungdomar har sagt till mig: Se till det som är friskt hos mig och hjälp mig vidare. Döm mig inte till ett permanent utanförskap.

När det gäller kvinnor och ohälsa satsar vi på en rehabiliteringsgaranti på 1,6 miljarder. Det gör vi därför att vi i offentlig sektor har fått ärva många kvinnor av er. Det är 60 procent av antalet personer som har förtidspension eller sjukpenning som är kvinnor.

Många av dem har lättare psykisk ohälsa och smärtor i rörelseapparat. Dem satsar vi på. Därmed får landstingen som har ansvaret för den medicinska rehabiliteringen och diagnoser också resurser över att hjälpa alla andra diagnoser.

Anf. 22 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det har frågats om det socialdemokratiska alternativet i ett land som styrs av en borgerlig regering. Det kanske inte styrs så bra, men det görs ändå försök att styra. När det gäller sjukskrivningsreglerna har vi röstat ja till de delar som vi tycker har varit bra.

Vi har röstat ja till förstärkt företagshälsovård, ja till möjligheten att kunna arbeta för dem som har sjukersättning och ja till de delar som har gett mer resurser till Försäkringskassan att arbeta. Vi har röstat nej till det vi tycker är urusel politik.

Det handlar om att man har ensidiga dogmatiska gränser som är ensidigt riktade mot den enskilde. Det går inte att säga någonting annat. Ni var med när vi beslutade om det. Syftet är att det finns ett slut på försäkringen. Det ska finnas en sista dag, ett bästföredatum, för när man får vara sjukskriven.

Vill man läsa det socialdemokratiska alternativet finns vår budgetmotion. Den är ganska tydlig. Det handlar inte om att bara säga nej. Vi säger nej till det dåliga, ja till det bra, och vi utvecklar en egen politik. Så fungerar det.

Jag vill ägna den sista minuten av talartiden till att säga följande. Det är tydligt att vi är djupt oense på många punkter när det gäller synen på sjukförsäkring. Det handlar i grunden om synen på människor.

Jag hör till dem som tycker att det krävs ett aktivt stöd för människor att komma tillbaka och att människor ska ha en ekonomisk trygghet. På andra sidan står högern, de blå, och den moderatledda regeringen och tror på fullt allvar att människor blir friskare av att de blir fattigare.

Jag har tre enkla tips: Riv upp de orättvisa sjukskrivningsreglerna, öka det aktiva stödet och för en riktig jobbpolitik. Det är jobb som människor måste ha. Det handlar om stöd till kommuner och landsting, utbildning och omställning och att öka köpkraften. Det handlar inte om att smeta ut skattesänkningar över alla unga när vi ser att det inte fungerar och ungdomsarbetslösheten stiger.

Jag lovar att komma tillbaka till kammaren och diskutera. Det gör jag inte för att vinna enkla debatter utan för att det är viktiga frågor.

Anf. 23 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det handlar om människor. Det handlar om 770 000 människor som var sjukskrivna eller förtidspensionerade på hösten 2006. Det handlar om att 70 procent av de personerna inte fick stöd och hjälp utan många gånger fick en förtidspension efter ett år. De kom inte tillbaka. Det var 1 procent som kom tillbaka.

Det var en total inlåsningseffekt som på något sätt Socialdemokraterna fortfarande försvarar i stället för att ge stöd och hjälp. Vi ser att människor blir friskare och får hjälp. Till och med en person som varit sjukskriven i 15 år får nu hjälp av Arbetsförmedlingen att få arbete.

Riksrevisionen kom häromdagen med en rapport. Försäkringskassan kommenterar den med: Vi delar slutsatsen av Riksrevisionen att det gamla systemet fick inlåsningseffekter och gjorde det svårare för sjukskrivna att komma in i jobbet igen. Det säger Försäkringskassan till Dagens Nyheter.

Veronica Palm ger en uppmaning till de människor som undrar vilket som är det socialdemokratiska alternativet. Är det att gå tillbaka till 77 procent som det varit eller 70 procent i sjukpenning? Är det att minska de ekonomiska resurserna till företagshälsovård och rehabilitering? Är det att suddas bort alla tidsgränser och låta tiden gå så att man kan vara sjukskrivna i 15 år? Rekommendationen är: Gå till vår budgetmotion och läs.

Det hade varit mer ärligt, Veronica Palm, om du här hade talat om det så att människor hade förstått vad det är som de ska förvänta sig av er politik. Återigen, läs er egen utredning som säger: Att vara långtidssjukskriven när ni regerade var som att gå ned i ett svart hål av väntan. Det

var många gånger en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det blev en parkeringsplats för sådant som det inte var ämnat för.

Jag kommer att göra allt som står i min makt för att hjälpa människor att hitta sin arbetsförmåga, ge stöd och hjälp att utveckla denna arbetsförmåga så att de kommer tillbaka igen i delaktighet, får en mening med livet och dessutom kan stå på egna ben med egna pengar.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:81
10 mars

Svar på
interpellationer

5 § Svar på interpellation 2008/09:341 om gränshinder för funktionshindrades arbete

Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det är stora kast mellan frågorna. Nu handlar det om gränshinder för funktionshindrades arbete. Maria Stenberg har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att förenkla regelsystemet så att också personer med funktionshinder fritt kan söka arbete i ett annat nordiskt land.

En gemensam nordisk arbetsmarknad ger större möjligheter för den enskilde att finna det arbete han eller hon helst vill ha. En gemensam nordisk arbetsmarknad bidrar även till att ekonomin i Norden stärks genom ett större utbud på arbetskraft. Personer med funktionsnedsättning utgör en viktig del av arbetsmarknaden, och det ligger i allas intresse att tillvarata denna resurs på bästa sätt.

Nordiska handikappspolitiska rådet är ett policyskapande och rådgivande organ i Nordiska ministerrådet. Rådet ska bland annat bidra till handikappspolitiska aspekter inom alla samhällsområden. Möjligheter att arbeta i andra nordiska länder för personer med funktionsnedsättning är ett område som Nordiska handikappspolitiska rådet har uppmärksammat. Sommaren 2008 gavs unga med funktionsnedsättning förtur till ett antal sommarjobb som förmedlades via Nordjobb.

I sammanhanget bör även Nordiskt välfärdscenter nämnas. Centret främjar samnordisk utveckling av ny teknik och nya metoder för att kompensera nedsatt funktionsförmåga.

En viktig målsättning under det svenska ordförandeskapet i det nordiska regeringsarbetet 2008 var att underlätta för invånarna i Norden att fritt kunna verka över nationsgränserna. Nordiskt gränshindersforum arbetar inom ramen för samarbetet i Nordiska ministerrådet för att genom regelförändringar motverka gränshinder. Maria Stenberg nämner i sin interpellation särskilt Haparanda–Torneå-området. En fråga som hör nära samman med funktionsnedsättning är arbetslivsinriktad rehabilitering. Ett pilotprojekt pågår nu i samarbete mellan Sverige och Finland för att ta fram gemensamma handläggningsrutiner för rehabiliteringsärenden rörande gränsarbetare.

Rätt arbetshjälpmedel är ofta viktigt för att en person med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. Det är anställningslandets regelverk som avgör vilka hjälpmedel som erbjuds. Detta följer av EG-förordning nr 1408/71 om samordning av sociala trygghetsförmåner. Förordningen gäl-

ler inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet och därmed mellan de nordiska länderna. I förordningen stadgas att den som bor i ett medlemsland och arbetar i ett annat medlemsland ska omfattas av lagstiftningen i arbetslandet och behandlas på lika villkor som en där bosatt och yrkesverksam person.

Maria Stenberg understryker vikten av ett enkelt regelsystem för att det därmed ska bli lättare för personer med funktionsnedsättning att fritt söka arbete i annat nordiskt land. Ytterst handlar det om att den enskilde ska känna till de regler som gäller. Därför behövs information om regelverken i de nordiska länderna – något som vi lägger vikt vid såväl nationellt som i samarbetet med de nordiska länderna.

Anf. 25 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Man kan säga att den politiska debatten är vid och bred. Jag vill börja med att tacka statsrådet Husmark Pehrsson för svaret och för möjligheten att som nordist få debattera nordiska samarbetsfrågor.

Gränshinder är en återkommande källa till irritation och oförståelse och säkert ibland okunskap bland människor som har sin vardag med sitt boende i ett nordiskt land och sitt arbete i ett annat nordiskt grannland. Krånglet ställer till det för människor i vardagen. Om man dessutom lever med ett funktionshinder kan nog gränshinder och alla andra byråkratiska hinder vara en ännu större tröskel som man ska komma över.

Gränshinder för att kunna ta ett jobb blir kanske till slut det som suger musten ur en människa, speciellt om man dessutom ska krångla på med olika myndigheter och olika länders lagstiftning om man har en funktionsnedsättning. Därför lever den diskussionen och den debatten på något vis i skymundan av den politiska och massmediala debatten om varsel, uppsägningar och arbetslöshet som sprider sig. Mitt i allt det här lever människor med funktionsnedsättningar och kämpar för sina rättigheter, skyldigheter och livschanser oavsett kris och lågkonjunktur.

Därför tror jag att människor som lever nära ett annat nordiskt land, ett grannland, kan se möjligheterna när deras chanser att få ett jobb att gå till varje dag helt plötsligt öppnar sig. Den chansen blir betydligt större om man lever till exempel i området Haparanda–Torneå. När människor då möter gränshinder efter gränshinder blir krånglet besvärligt.

Det är med den utgångspunkten jag har ställt min interpellation. Det handlar om att lyfta fram de specifika gränshinder som hindrar människor med funktionsnedsättning att faktiskt ta del av den öppna arbetsmarknad som vi har i Norden och som faktiskt är bra.

Därför vill jag ställa ännu en fråga. Jag tycker att statsrådet ändå har svarat på min fråga i interpellationen, men lyfter man fram de här frågorna i Nordiska ministerrådet? Det blir ju speciella gränshinder för människor med funktionsnedsättning. Får man ta med sig sin personliga assistent över till ett annat nordiskt land om man får ett jobb? Vart vänder jag mig om jag behöver ett höj- och sänkbart skrivbord? Till vilken myndighet vänder jag mig om jag behöver ha ett specialanpassat tangentbord för att kunna arbeta?

Jag tror att det är sådana, kanske egentligen vardagliga, frågor som många människor undrar över. Varför kan inte politiken lösa dem? Och varför är debatten om just deras bekymmer med de gränshinder som

finns när man ska pendla över gränserna och om deras livsvillkor inte lika stor i politiken och i massmedierna?

Jag var alldeles nyss på en konferens med människor med synnedsättning. Där lyfte man fram just deras bekymmer och problem med att få ett jobb på arbetsmarknaden och just deras upplevelse av gränshinder. De kände att det inte fanns någon som lyfte fram de frågorna. Därför vill jag fortsätta med frågan till statsrådet: Kommer man att arbeta för och lyfta fram de här frågorna i Nordiska ministerrådet?

Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Tack, Maria Stenberg! Jag tycker att det här är en viktig interpellation ur aspekten att vi inte ska ha hinder och barriärer. Om vi inte har det är inte funktionsnedsättning av så stor betydelse. Funktionshindrad är man när det finns barriärer och hinder i ens väg. Genom att minska dem underlättar vi också för personer med funktionshinder.

Jag känner starkt för den här frågan. Därför har jag låtit ta reda på hur det ligger till och har haft kontakter både med Crossborder Tornedalen och med Försäkringskassan såväl lokalt som regionalt. Jag ville höra om det förs en diskussion eller om det finns frågor eller personer som är inne i diskussioner där man har stött på problem.

Just nu sade man från de här myndigheterna och organisationerna att det inte fanns någon diskussion eller någon som hade problem med detta. Då kan man ju tycka att det är bra. Men om det är så att Maria Stenberg känner personer som har det problematiskt med detta ville man absolut från Försäkringskassans sida att de här personerna ska ta kontakt med Försäkringskassan eftersom man nu har ett projekt. Det är ett pilotprojekt mellan Sverige och Finland där handläggare från båda länderna sitter ned för att se till att man har enhetliga regler, information och så vidare. Det är ett projekt som man så småningom kommer att utvärdera. Försäkringskassan är uppenbarligen mycket intresserad av att ge rätt och riktig information just när det gäller arbetslivsriktad rehabilitering och den typ av frågor som Maria Stenberg tar upp.

Om det är någon som har känt att det här inte har fungerat eller att bemötande, information eller annat inte har varit bra uppmanar jag honom eller henne att ta kontakt med Försäkringskassan igen. Inte heller Crossborder Tornedalen kände till att detta hade varit ett problem. Man kanske löser det ändå. Jag hoppas verkligen att också personer med funktionshinder ser som sin möjlighet att söka arbete på andra sidan gränsen.

Just i och med den reform som har beslutats om här om personer med sjukersättning – det är 435 000 personer som har sjukersättning – tillåter vi personer att med bibehållen rätt till sjukersättning också få pröva att arbeta utan att man tar bort deras sjukersättning. De får också studera med sjukersättning. Många gånger har personer med sjukersättning någon form av funktionsnedsättning. I och med den reform som vi har beslutat om här i Sverige får de nu lov att också pröva att arbeta i våra nordiska länder och överallt annars också. I Skåne har detta fött ett intresse av att söka arbete också i Danmark.

Återigen: Jag tycker att det här är en tankeväckande interpellation. Jag har som sagt inte kunnat pricka in vad det är som skulle vara speciellt

problematiskt. Men om det är så här – återkom gärna eller ta kontakt med Försäkringskassan!

Anf. 27 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Jag ska genast ta kontakt med den organisation och den man som har varit kontakt med mig när det gäller just gränshinder för att kunna ta ett jobb i ett annat nordiskt land när man har en varaktig funktionsnedsättning. Han berättade för mig att han för sitt liv inte kunde begripa varför Försäkringskassan hemmavid inte kunde hjälpa honom när han nu äntligen hade fått det efterlängtade jobbet i Finland. Han bodde naturligtvis i Sverige.

I sitt svar hänvisar ministern till att det inte är Försäkringskassan i Sverige som har ansvar för de hjälpmedel som jag kanske behöver när jag har en funktionsnedsättning och har fått ett jobb i ett annat nordiskt land, till exempel Finland när det gäller Haparanda–Torneå. Det är den finska myndigheten som har det ansvaret.

Jag är övertygad om att han ger en röst åt det man känner blir ett så stort gränshinder. Till slut upplever man sig diskriminerad därför att man inte har möjlighet att arbeta över gränserna. Det handlar säkert om att man inte har information om att det är Försäkringskassans motsvarande organisation i det andra nordiska landet som har ansvar för att man får en anpassad arbetsplats på sitt nya jobb i till exempel Finland. Han tyckte helt enkelt att Försäkringskassan i hans hemland skulle kunna informera honom om hur det ser ut. Och man skulle inte bara lämna den informationen utan också berätta för honom hur han får kontakt med det som är Försäkringskassans motsvarighet i Finland och hur arbetsgivaren som ville erbjuda honom ett jobb får kontakt med den myndighet som kan hjälpa till att bekosta en arbetsplats för hans funktionsnedsättning.

Vi vet att det är lättare sagt än gjort att säga att människor med funktionsnedsättningar eller funktionshinder ska arbeta. Det är så mycket svårare att se till att de verkligen får den chansen. Vi har bara erfarenheter från vårt eget land, och där tar inte arbetsgivare den chans som de kan få att anpassa arbetsplatsen och se till att människor med funktionsnedsättning får ett jobb.

Jag tror att det är där man upplever att gränshindren blir så stora. Man känner kanske inte till Hallå Norden. Vi känner ju till det. Man känner kanske inte heller till att man kan ta hjälp av de samarbetsorgan som finns i de nordiska länderna.

Därför är jag som nordist övertygad om att vi behöver ta tag i de här gränshindersfrågorna. Jag förstår att statsrådet har tagit dem på största allvar, och det tycker jag är jättebra. Just de människor som har svårt att få ett jobb i sitt eget hemland och som kan få chansen att få ett jobb i ett grannland behöver få den hjälp, det stöd och den information som gör att de kan ta det där jobbet. Det kan till exempel handla om hur färdtjänsten fungerar om man ska ta färdtjänsten i Haparanda över till jobbet i Torneå i Finland. Det är två olika länder. Det är två olika lagstiftningar.

Jag tror fortfarande att det finns en del saker för Gränshinderforum att jobba med. Det skulle vara tacksamt om man speciellt skulle kunna sätta fokus på de gränshinder som människor med funktionsnedsättningar upplever i sin vardag, för krånglet upplever de.

Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag har varit en hel del uppe i Haparanda–Torneå-området. Det har varit hearing och konferenser. Jag vet att uppfinningsrikedomen är väldigt stor. Man brukar hitta lösningar som man inte hittar på många andra ställen.

Jag skulle återigen vilja säga att vi har en lagstiftning som säger att om jag som svensk finner ett arbete i Finland och ska göra en arbetsinsats där är det Finland som ser mig som en arbetstagare och har en skyldighet att se till att jag kan utföra mitt arbete. Jag förstår vad interpellanten säger, och jag vet, som jag också sade i mitt svar, att handikapprådet inom Nordiska ministerrådet också är aktivt och belyser de här frågorna.

Informationsbiten är viktig. I somras fick jag möjlighet att inviga Socialförsäkringsportalen. Jag har inte någon aktuell siffra, men det är väldigt många som är inne på den. Jag ska faktiskt titta på om information om detta finns där. I annat fall kommer jag att lyfta upp frågan om vi inte skulle kunna ha en bättre och tydligare information på Socialförsäkringsportalen. Med denna interpellation lyfter vi kanske upp informationen till andra om att de kan gå in och titta där. Det finns andra saker som kan vara bra att veta när man arbetar i ett annat land. Det gäller till exempel sociala avgifter, skatt och så vidare. Jag rekommenderar Socialförsäkringsportalen och Skatteportalen.

Om jag undrar över vad som kan hända med mig eller vad jag kan få för hjälp när det gäller pilotprojektet utgår jag ifrån att tar man kontakt med Försäkringskassan i Sverige kommer de att ge en information vidare. Om inte annat kan man få information om vart man ska vända sig i Finland. Är man arbetsgivare i Finland vet man säkert vart man ska vända sig om man behöver ha hjälp med arbetstekniska hjälpmedel för någon.

Den första interpellationen här i dag om gränshinder och gränsregionalt samarbete i Öresundsområdet och denna interpellation visar vilken önskan och längtan vi har att se de möjligheter som finns runt omkring oss. Vi har väldigt svårt att acceptera att det finns lagar och regler som ser till att vi kanske inte kan utnyttja de möjligheter vi ser. Låt oss alla hjälpas åt att undanröja så mycket vi kan.

Anf. 29 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Jag tror att vi delar uppfattningen att man ska riva ned gränshinder för att underlätta för människor att jobba i sina nordiska grannländer. Ministern pratar om Nordjobb i sitt svar. Nordjobb ligger mig väldigt varmt om hjärtat men har till och från också varit en källa till oro eftersom Nordjobbs framtid har hängt i luften.

Nordjobb handlar om att erbjuda unga människor möjligheter att lära känna sina nordiska grannländer genom att de får ett feriejobb tillsammans med aktiviteter under ordnade former. Ministern återgav i sitt svar att man 2008 dessutom gav förtur åt unga med funktionsnedsättningar. Jag tror att det finns en hel del tips som man kan dra lärdom av där när det gäller krångel. Vad innebär det när en människa med funktionsnedsättning ska jobba i ett annat nordiskt land? Nordjobb har börjat den kartläggningen. Jag hoppas att man kan ta del av det som Nordjobb kom fram till.

Herr talman! Avslutningsvis känner jag att den här debatten har varit bra. Den kommer med all säkerhet att fortsätta. Som medlem av Nordiska rådet har jag möjlighet att ställa frågor till alla nordiska samarbetsministrar. Jag tror att just när det gäller den här gruppen människor i våra nordiska länder behöver vi sätta extra fokus på de gränshinder som de upplever när de ska vidga sina möjligheter att få ett jobb, gå en utbildning eller ta del av ett grannlands kulturella arrangemang. Jag är fullständigt övertygad om att den nordiska debatten kommer att fortsätta i den här frågan.

Anf. 30 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag har inte så mycket mer att tillägga. Interpellanten vet mycket väl att det finns ett toppforskningsinitiativ där man pratat om tillväxt, klimat och miljö. Nu går det in i en ny fas och tar upp de sociala frågorna. Det skulle inte förvåna mig om även frågor om personer med funktionsnedsättning och deras situation i Norden kan komma att belysas där. Vi kan väl arbeta för den frågan.

Sedan vet jag också att Danmark, som tar över ordförandeskapet nästa år, kommer att lyfta upp frågan om gränshinder mycket tydligt. Så sent som i torsdags och fredags hade de nordiska samarbetsministrarna ett möte tillsammans med Nordiska rådet. Vår ambition är att ha en tätare dialog. Det kommer att finnas alla möjligheter att ta upp dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:353 om ohälsa och inomhusmiljö

Anf. 31 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jan Lindholm har frågat mig bland annat om jag är beredd att verka för en kraftfull satsning på att sambandet mellan inomhusmiljö och ohälsa får en för de drabbade, vården och rehabiliteringen samt byggindustrin användbar förklaring. Vidare har han frågat om jag är beredd att vidta åtgärder så att de som förlorat sin arbetsförmåga på grund av skadlig inomhusmiljö får ökat stöd för rehabilitering och, i de fall sådan är helt utesluten, en rimlig ersättning för sina skador. Slutligen undrar han också om jag är beredd att ta initiativ till en särskild undersökning beträffande personer som arbetat i en specifik byggnad och som antas ha drabbats av cancer på grund av ohälsosam inomhusmiljö.

Jag har under de gångna åren besvarat flera interpellationer av Jan Lindholm i frågor som är starkt besläktade med dem som ställs nu. Det gäller fukt och mögel i byggnader och dess hälsopåverkan. Jag har pekat på de åtgärder som vidtagits under årens lopp mot bakgrund av den ökning av allergier och annan överkänslighet som noterats. Exempel på åtgärder är nödvändigheten av att den obligatoriska ventilationskontrollen efterlevs, liksom delmålet för inomhusmiljö till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som betonar fortlöpande fungerande ventilation och sänkning av radonhalten. Vidare redovisade jag att vi i Sverige i lagen om energideklarationer som syftar till att främja en effektiv energianvändning också tagit in en god inomhusmiljö, med fokus även på venti-

lation och radon. Till strävandena för att komma till rätta med inomhusmiljöproblemen hör också regeringens uppdrag till Boverket att presentera ett underlag om våra byggnaders tekniska utformning och som medger formulering av ett delmål och åtgärder för att avhjälpa eller undvika fukt och mögel i byggnader. I uppdraget ingår att redovisa slutsatser om kopplingen mellan brister i inomhusmiljön och upplevd ohälsa. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 september i år.

Jan Lindholm menar att forskningsresultat visar att det finns klara samband mellan så kallade fuktiga hus och ohälsa. Min kommentar till detta är att orsaken inte alltid kan hänföras till brister i byggnaden. Även den verksamhet som bedrivs och den boendes beteende har stor betydelse som fuktalstrare.

I mitt svar på en annan interpellation från Lindholm om att vidta åtgärder när boende drabbas av fukt och mögelskador redovisade jag ingående hur ansvarsförhållandena enligt plan- och bygglagstiftningen ser ut. Jag pekade bland annat på att det är byggherren, beställaren eller förvaltaren som har ansvaret för att de av staten i lag angivna tekniska egenskapskraven på byggnader med mera uppfylls. I detta ingår skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö och avser främst god inomhusmiljö.

De konkreta frågor som Jan Lindholm ställer i den nu aktuella interpellationen avser önskemål om en kraftig satsning för att klarlägga sambanden mellan inomhusmiljö och ohälsa, vård och rehabilitering samt ersättning för skador. Lindholm vill också att jag tar initiativ till en särskild undersökning avseende personer som arbetat i en specifik byggnad och som antas ha drabbats av cancer på grund av en ohälsosam inomhusmiljö. Av min redovisning framgår att ett omfattande arbete redan pågår med att klarlägga eventuella samband mellan brister i inomhusmiljön som kan hänföras till planering, byggande och förvaltning av byggnader och negativ påverkan på hälsan. I den forskningspolitiska propositionen som regeringen presenterade hösten 2008 pekar regeringen ut forskning om hållbart samhällsbyggande som ett prioriterat område och att en utökad satsning på inomhusmiljö är av stor vikt. Anslagen till Formas, som är huvudansvarig för forskning om byggande, ökar med 150 miljoner kronor för åren 2009–2012 för att bland annat finansiera denna typ av forskning.

För att få en grund för att klarlägga de omfattande frågor som Lindholm skisserar krävs tvärvetenskapliga utrednings- och forskningsinsatser som spänner över discipliner som bygg- och installationsteknik, medicin, beteendevetenskap och ekonomi. Jag kommer fortsatt att bevaka utvecklingen inom detta område.

Anf. 32 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Det är alldeles riktigt så som miljöministern påpekar att han har debatterat den här frågan med mig ett antal gånger tidigare. Jag har emellertid ansträngt mig att genom att ta denna fråga från olika vinklar – till exempel byggregler, ny forskning, försäkringsfrågor och folkhälsoperspektiv – debattera även med andra ministrar. Framför allt tycker jag att bostadsminister Mats Odell borde ge sig ut på banan i denna fråga, men jag har samtidigt konstaterat att regeringen har avskaffat bostadspolitiken. Det är väl därför som Odell lämnar över en sådan här för de boende och även för de arbetande viktig fråga. För det gäller

inte bara bostäder, utan många drabbas i arbetsmiljösituationer. Så Odell har lämnat över denna fråga till miljöministern.

Annars skulle man mycket väl kunna tänka sig vilket ansvarsområde som helst på regeringssidan. Det kunde kanske i första hand vara en skolfråga, eftersom ett av de exempel jag tar upp i dag ju faktiskt handlar om en skola. Eller varför inte en sjukvårdsfråga, eftersom det andra exemplet som jag baserar denna interpellation på handlar om sjukvården?

I svaret som vi har fått i dag upprepar ministern mycket av det som har sagts förut. Jag tog fasta på en formulering där ministern säger att arbete redan pågår med att kartlägga eventuella samband mellan brister i inomhusmiljön och negativ påverkan på hälsan. Jag noterar att det är en viss skillnad i förhållande till det svar jag fick för lite drygt ett år sedan, den 22 februari, för då fanns inte ordet "eventuella" med. Det där har jag naturligtvis hakat upp mig på när jag tittat på detta, för jag hade i slutet av förra året, den 16 december, en debatt med folkhälsoministern. Då sade hon i samma ämne ungefär så här: Men hittills har man inte kunnat fastställa några entydiga samband mellan luftens sammansättning och de symtom som människor relaterar till inomhusmiljö.

Det är lite luddigt formulerat, men det är alltså sagt i ett sammanhang där hon försöker förklara att det är viktigt att man i de enskilda fallen gör utredningar ordentligt så att man kan fastslå om det finns någon koppling mellan inomhusmiljön och den som har drabbats. Detta föranleder mig att fråga om det har skett någon positionsförändring från regeringens sida.

Det som jag i alla fall hävdar är att forskningsvärlden är väldigt enig i detta sammanhang, både i Sverige och utomlands, om att det inte råder någon som helst tvekan om att finns det fukt i en byggnad så uppstår också ohälsa. Då måste jag upprepa den fråga jag brukar ställa: Vad är det som regeringen grundar sitt ställningstagande att det skulle finnas oklarheter på? Det skulle jag vilja veta.

Ministern säger nu i sitt svar när det gäller forskningsresultat, fuktiga hus och ohälsa: "Min kommentar till detta är att orsaken inte alltid kan hänföras till brister i byggnaden. Även den verksamhet som bedrivs och den boendes beteende har stor betydelse som fuktalstrare."

I de här fallen skulle man kunna ställa frågan så här: När det gäller de 22 lärare i en liten paviljong som har drabbats av cancer – menar ministern att de inte har drabbats av cancer om det skulle vara så att lokalerna var dimensionerade för 24 personer och de har undervisat 30 barn där? För vi vet ju alla att kravet som ministern nämner att OVK:n ska fungera beror på hur verksamheten i dag ser ut i förhållande till när fastigheten byggdes.

Anf. 33 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag får i någon mening beklaga Jan Lindholm som får hålla till godo med mig. Men arbetet är så fördelat i regeringen att det är jag som är ansvarig för frågorna. Så hur Jan Lindholm än betar sig är det jag som kommer tillbaka hit och drabbar honom med svaren på frågorna.

Jag kan också försäkra att folkhälsominister Maria Larsson och jag har precis samma uppfattning när det gäller att det är viktigt att följa de enskilda fallen. Det är viktigt att klarlägga vad som ligger bakom i de fall där människor har drabbats av de problem som Jan Lindholm tar upp.

Det är också så, när det gäller i vilken mån fukt i byggnader leder till ohälsa, att regeringen inte har ändrat position jämfört med tidigare i den meningen att vi nu skulle tycka att det här var ett mindre viktigt problem. Det är ett viktigt problem.

Däremot är det också så att det inte alltid är så lätt att fastställa vad som ligger bakom de fuktproblem som finns i byggnader. Det kan vara en effekt av planeringen, det kan vara en effekt av uppförandet och det kan vara en effekt av underhållet eller förvaltningen av byggnaden. Det finns också flera andra faktorer som har betydelse för människors hälsa och också samband med eventuell fukt i byggnaden, allt från tobaksrök till kvalster, formaldehyd, byggmaterial och vad det nu kan gälla. Därför har man hittills inte kunnat fastställa entydiga samband mellan å ena sidan hur luften är sammansatt och å andra sidan de symtom som människor relaterar till i sin inomhusmiljö.

Till sist, när det gäller frågan om de 22 lärarna i skolan i Piteå, som är ett av exemplen här, är det självklart så att jag inte alls förnekar att de skulle ha cancer. Jag kan inte alls uttala mig i det enskilda fallet. Dels är jag förhindrad att göra det, dels har varken jag eller Jan Lindholm den kunskapen. Men jag förstår att det har rätt alldeles speciella omständigheter i fråga om den här byggnaden och historien bakom att skolan byggdes om och man ändå inte hade löst de problem som fanns i bygget. Tvärtom förstärktes problemen. Det är en verklighet som många människor råkar ut för. De här är exempel på det.

Anf. 34 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Jag känner mig lite tillfredsställd av svaret, för jag tror ändå att jag kan tolka det så att regeringens inställning ändå är att fukt i byggnader leder till ohälsa. Däremot tolkar jag det så att ministern anser att det finns kvar problem i de enskilda fallen – inte generellt sett. Jag hoppas att det är på det sättet, därför att det är forskarvärldens inställning. Fukt i byggnader leder till ohälsa.

70 procent av de anställda vid en avdelning på Centralsjukhuset i Karlstad drabbades av tydliga hälsoproblem – andningssvårigheter, hudrodnader, hosta, rinnande näsa och ögon och irritationer i ögonen – på grund av hög luftfuktighet, 96 procent. Det innebär att i normala fall har man till och med en beläggning av vatten på väggarna. En del av de här sjuksköterskorna var faktiskt tvungna att lämna sina patienter därefter ibland därför att deras hosta var så allvarlig att de inte ens kunde behålla maten när hostan var som allra värst. De fick springa ifrån sina patienter.

Det har förekommit att poliser i Sverige inte har kunnat stå på sina ben efter att ha vistats bara 15 minuter i en del av våra polishus på grund av fuktskador som har drabbat dem just i form av andningssvårigheter. Det finns en del poliser som många år senare fortfarande inte kan tjänstgöra i sitt yrke för att det är permanenta skador.

Anticimex har fastställt att i 30 procent av alla hus med kryppgrund i det här landet har vi allvarliga fuktproblem.

Det här är inte någon liten fråga. Vi kan ta exemplet Malmö allmänna sjukhus, där man fick riva en stor del av en byggnad på grund av konstaterad svartmögel, precis som på skolan i Piteå. Svartmögel har man kunnat konstatera på många ställen. Det kanske mest berömda i Sverige är Moderna Museet.

Man kan alltså hålla på hur länge som helst och räkna upp exempel på det här området, och antalet människor som har drabbats är oerhört stort. Det handlar inte om några få tusental, utan det handlar om oerhört många människor som har drabbats av de här problemen. De har ofta svårigheter att få ersättning för obefintlig eller nästan obefintlig arbetsförmåga. Jag tycker att det är ett jättestort problem i vårt land att vi inte klarar av att hantera det.

Nu vet jag att det ska komma en rapport från Boverket här i september, och jag hoppas att vi då snabbt kan komma vidare. Nu har det gått två och ett halvt år, och jag har känt det som om regeringen förnekar problemet. Jag hoppas att vi kan gå framåt då.

I de enskilda fallen menar jag inte alls att ministern ska ägna sig åt någon sorts ministerstyre, utan jag skulle vilja se ett ministerengagemang på ett annat sätt.

Jag arrangerade ju ett seminarium här i riksdagen i början av förra sommaren. I och för sig fanns det folk från Boverket där, men det var ingen från ministrerns kansli som var där, vad jag vet, eller någon från något departement. Forskareliten både från Sverige och från övriga Norden var där, och den var väldigt samstämmig. Det är inte så att jag behöver få hjälp att få det fastställt att det finns ett samband när jag får svar på mina frågor här, utan det är användbara förklaringar för aktörerna som vi är ute efter.

Ministern säger att man satsar 150 miljoner. Då konstaterar jag att av dem är det ett par som har gått till forskare på det här området – bara några få. Det finns en grupp i Sverige som har fått pengar än så länge, och många skulle vilja fortsätta jobba vidare på att hitta lösningar. När får de stöd?

Anf. 35 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Låt mig först vara tydlig med att de problem som gäller inomhusmiljö och handlar om att vi ska uppfylla miljömålet God byggd miljö självklart är både mycket viktiga och mycket allvarliga. Det är absolut inte så att jag viftar bort de problem som kan finnas eller vikten av att lösa dem och att nå de mål som vi har satt upp. Vi har problem, och vi tar frågorna på allvar.

Det visar sig också av att vi ger så pass omfattande uppdrag på området. Dels har Boverkets byggregler skärpts, dels har vi gett det stora uppdraget till Boverket som, vilket Jan Lindholm bekräftar, ska redovisas i september. Meningen är ju också att det ska kunna ge bland annat fastighetsägare god information om vikten av att fortlöpande underhålla byggnader och se till att undvika en del av de problem som Jan Lindholm pekar på.

Vi gör också de stora forskningssatsningarna som läggs på Formas. Också den vägen finns förutsättningar för tvärsektoriellt forskningsarbete och ett bredare forskningsarbete, som just är en del av Formas uppgift.

Det som är mer komplicerat är själva ansvarsfrågan. Det är det som Jan Lindholm tar upp i slutet av sitt senaste inlägg. Jag vill inte medverka till att vi på något sätt krymper byggherrens, beställarens eller förvaltarens ansvar för byggnaden. Det skulle vara att låta staten och skattebetalarna gå in och ta över ansvaret från en byggherre, en beställare eller en

förvaltare som har brustit. Det är också alldeles tydligt att flera av de problem som Jan Lindholm tar upp hänger samman med arbetsmiljöproblem där arbetsmiljölagen också är tillämplig och i flera fall både ställer krav på tillsyn och också ger en del av svaren när det gäller ansvarsförhållandena.

Det är därför jag är så noga med att bekräfta att: Ja, det är viktigt att vi når miljömålen. Inomhusmiljön är helt central för hur vi mår och vilket välbefinnande vi har. Men jag vill inte medverka till att staten och skattebetalarna tar över ansvar som andra borde ta. Där har vi ett regelverk som nog ska följas. Det vill jag däremot medverka till.

Anf. 36 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Det var väldigt positivt att höra att ministern är inne på att samhället inte ska ta över någonting från byggherrarna. Nu har jag inte det förslag jag tänker tala om med i den här interpellationsdebatten, men jag har tagit upp det tidigare. Det skulle vara kul att höra i ministerns sista inlägg om han har funderat något på mitt förslag om att utöka ansvaret för byggherrarna. Jag har lagt fram mitt förslag både i motioner och i tidigare interpellationsdebatter.

När jag köper en bil kan jag i dag få tolv års rostskyddsgaranti på den, men jag kan inte köpa ett hus och få så att säga tolv års livsmiljö-kvalitetsgaranti, eller vad jag nu ska kalla det, alltså en garanti för att det inte är farligt att bo i huset. Det kan jag inte få.

Det är så märkligt i dag att arbetsmiljölagstiftningen, som ministern hänvisar till, är jättehård för dem som jobbar med huset, men sedan huset byggts färdigt – antingen det är ett polishus, kontorshus eller bostadshus – finns det inga regler för dem som ska bo eller arbeta där. Byggarbetarna kanske måste jobba med gasmask när de lägger mattor, lägger på de slutliga ytmaterialen och liknande. Sedan tar man för givet att tiden mellan byggjobbet och till dess att någon flyttar in för att jobba eller bo i huset bara ska lösa allt. Där finns ett jättegap.

Skolorna är en viktig miljö, och jag ska kort säga något om dem. Nu pågår det ett utredningsarbete, och jag skulle därför vilja fråga ministern hur länge det kommer att dröja innan det är klart. Vi vet att många barn i dag far illa i skolorna. Skolan i Piteå är inget undantag. De symtom som barnen där hade finns i nästan alla skolor. Hur många fler barn ska fara illa innan vi får någon ordning på detta? Borde det inte finnas ett starkare engagemang från regeringen att försöka gå in och se om man genom att vidta temporära åtgärder kunde minska lidandet hos alla dem som drabbas av de dåliga inomhusmiljöerna?

Anf. 37 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Vi är absolut överens om att det är mycket viktigt att klara ut fler av de miljöproblem som finns inomhus i skolorna. Det är självklart orimligt att våra skolbarn i längden ska behöva tillbringa sina skoldagar i dålig inomhusmiljö. Nu kan det finnas många orsaker till de problem som finns. Jag har sett flera exempel på att ventilationen fungerat dåligt, att det funnits fuktproblem och andra miljöproblem i inomhusmiljön i skolorna. De ska självfallet åtgärdas. Kommunerna har ett viktigt ansvar i detta. Likaså har Arbetsmiljöverket ett stort ansvar för en

del av tillsynen. Det är också en del av den inspektion som görs när det gäller skolmyndigheternas tillsyn av skolorna.

Vad beträffar försäkringsfrågorna är det inte riktigt lika enkelt att ge ett heltäckande svar. Det är nämligen många olika faktorer som måste vägas in. Helt klart ersätter försäkringsbolagen en del av egendomsskadorna när man råkat ut för problem i form av exempelvis utströmmande vatten till följd av ledningsbrott. Vid konstruktionsfel och byggfel samt vid skador som följer av konstruktionsfel eller byggfel täcker försäkringsbolagen en del för dem som tecknat byggfelsförsäkring. Det är ett tioårigt skydd. I det sammanhanget blir det dessutom viktigt att söka den som orsakat felet och kräva ersättning, vilket också sätter ansvarsfrågan på sin spets. Det tycker jag är bra. Allt detta är en del av det försäkringskydd som ska ge den enskilde möjlighet att få ersättning. Det kommer dock aldrig att vara möjligt att helt garantera att människor inte råkar ut för problem. Man kan råka ut för problem av en rad olika skäl, och det kan vara svårt att klarlägga vad som är bakgrunden till problemet.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2008/09:82 till socialutskottet
2008/09:123 till konstitutionsutskottet
2008/09:143 till miljö- och jordbruksutskottet

Motioner
2008/09:Ju14–Ju16 till justitieutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU18
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU20
Civilutskottets betänkande 2008/09:CU17
Utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU6
Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU9
Utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU9
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2008/09:UFöU3

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.33 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00, då de för dagens bordläggning aviserade ärendena väntades föreligga.

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmälades och bordlades

Propositioner

2008/09:128 Ändringar i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning

2008/09:133 Slopåd återkommande teknisk kontroll av kassaregister

2008/09:136 Beskattning av ersättningar till ledamöter av Europaparlamentet och viss personal vid Europaskolorna

2008/09:141 Förhandsprövning av nättariffer

2008/09:144 Enklare och bättre täktbestämmelser

Redogörelse

2008/09:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna redogörelse.

Motion

Statliga bonusdirektiv av Thomas Östros m.fl. (s)

Motionen väcktes med åberopande av 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt.

Frågan om hänvisning av motionen till utskott skulle behandlas vid sammanträdet onsdagen den 11 mars.

Motionen hade följande lydelse:

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen omgående måste begränsa möjligheten till rörliga ersättningar, så kallad bonus, i de statliga företagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skyndsamt inför riksdagen ska redovisa hur pensionärerna ska hållas skadeslösa från de negativa effekter som de nya bonusdirektiven kan medföra.

Motivering

Med hänvisning till de konsekvenser som regeringens nya regler för ersättning till ledande befattningshavare som nu avslöjats samt den nära förestående bolagsstämmoperioden är det av yttersta vikt att riksdagen begär av regeringen att åtgärder vidtas. Denna utveckling har skett sedan den allmänna motionstiden och har därför inte kunnat beaktas i samband

med denna. Vi socialdemokrater lägger nu därför denna motion med stöd av Riksdagsordningens regler enligt 3 kap 13 §.

År 2003 införde (S)-regeringen riktlinjer för att få stopp på bonus och få ordning och reda i ersättningarna inom staten. Detta är ett utdrag ur dem:

”I de allra flesta fall bör statligt ägda företag undvika incitamentsprogram. Det förhållandet att regeringen beslutat om riktlinjer för incitamentsprogram skall alltså inte uppfattas som att regeringen rekommenderar sådana program i företag som helt eller delvis ägs av staten. Det ankommer på bolagets styrelse att säkerställa att – om ett incitamentsprogram införs – regeringens riktlinjer för incitamentsprogram för anställda i statliga företag följs. Följande principer skall vara vägledande i de särskilda fall incitamentsprogram införs:

- Ett incitamentsprogram bör omfatta all anställd personal i företaget utom koncernchefen/verkställande direktören.
- Särskilda incitamentsprogram som enbart riktas till personer i företagsledande ställning skall inte införas.
- Belöning skall ej utgå för det år företaget redovisar förlust.
- Incitamentsprogrammet ska tidsbegränsas.”

I direkt anslutning till finanskrisen ersatte den nuvarande borgerliga regeringen dessa riktlinjer för ersättning till chefer, direktörer och andra ledande befattningshavare i de statliga företagen. De nya riktlinjerna, som beslutades den 3 juli 2008, innebar i korthet att:

- Regeringen tog bort sitt generella motstånd mot bonus i statlig verksamhet.
- Regeringen fördubblade utrymmet för bonusersättningar för direktörer från två till fyra månadslöner.
- Regeringen avskaffade förbudet mot bonus vid förluster.
- Regeringen tog bort kravet på att bonus skall tidsbegränsas.

Regeringens nya riktlinjer infördes trots att regeringen utåt framställde sig som kritiker av bonussystemen. Beslutet kan också visa sig leda till stora konsekvenser för skattebetalare och pensionärer. Det ökade risktagande som regeringens nya regler öppnat för har redan bidragit till betydande förluster i AP-fonderna men riskerar naturligtvis på längre sikt ännu större värden genom kortsiktighet i förvaltningen och i styrningen av de statliga företagen. Utvecklingen mot en girighetskultur även inom statlig verksamhet måste stävjas innan den leder till ytterligare skador. Utöver de rent ekonomiska argumenten mot regeringens nya bonusdirektiv som styrmedel i statlig verksamhet är det också omoraliskt och fullständigt orimligt att staten i ekonomiska kristider bland annat öppnat upp för en fördubbling av bonus. Regeringens nya bonusregler har redan lett till kraftiga bonusökningar i statliga företag. Samtidigt som det svenska pensionskapitalet kraftigt reducerats har dess förvaltare ändå kunnat få bonus. Detta är orimligt och hotar trovärdigheten för hela pensionssystemet.

Inom kort inleddes årets bolagsstämmosång. Vi socialdemokrater anser att det skulle vara direkt stötande och skadligt för såväl de berörda företagen som statens ekonomiska tillgångar om de bolagsstämmorna nu fattar beslut i enlighet med regeringens nya riktlinjer. Därför kräver vi nu att regeringen omgående inskränker möjligheten till bonusutbetalningar. De tidigare reglerna från 2003 bör gälla till dess att nya stramare regler kan tas fram. Detta beslut kan fattas omgående av regeringen.

De fyra AP-fonderna gjorde enorma förluster förra året – tillsammans omkring 200 miljarder kronor, eller runt 100 000 för varje svensk ålderspensionär. Trots det har bonus kunnat betalas ut inom en av fonderna och inom tredje och fjärde AP-fonderna har man beslutat sig för att öka möjligheten till bonusutbetalningar. Samtidigt som det svenska pensionskapitalet kraftigt reducerats har dess förvaltare ändå kunnat få bonus. Detta är orimligt och hotar trovärdigheten för hela pensionssystemet. Vi socialdemokrater kräver därför att regeringen skyndsamt inför riksdagen redovisar hur pensionärerna ska hållas skadeslösa från de negativa effekter som de nya bonusdirektiven kan medföra.

Stockholm den 5 mars 2009

Thomas Östros (s)

Tomas Eneroth (s)

Sonia Karlsson (s)

Monica Green (s)

Hans Hoff (s)

Agneta Gille (s)

Tommy Ternemar (s)

Jörgen Hellman (s)

Christina Zedell (s)

Carina Adolfsson Elgestam (s)

Anmälde och bordlades

Trafikutskottets betänkande

2008/09:TU16 Ändring i körkortslagen

Finansutskottets betänkande

2008/09:FiU40 Nyemission i SAS AB (publ)

Näringsutskottets betänkande

2008/09:NU15 Ändringar i lagen om elcertifikat – tilldelningsprinciper och förhandsbesked

Näringsutskottets utlåtande

2008/09:NU17 Europeiska energinät

Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande

2008/09:MJU17 Grönbok om hanteringen av bioavfall i Europeiska unionen

10 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 10 mars

2008/09:392 Riktlinjer för vård vid livets slut

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 mars.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 10 mars

2008/09:666 Dålig matkvalitet och för mycket socker för barn

av *Birgitta Eriksson* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:688 Nollarrende för ekologiskt jordbruk

av *Mats Pertoft* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 mars.

12 § Kammaren åtskildes kl. 18.01.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.33 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

| | |
|---|-----------|
| 1 § Ny riksdagsledamot | 1 |
| 2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer..... | 1 |
| 3 § Svar på interpellation 2008/09:310 om Öresundsintegrationen under det svenska EU- ordförandeskapet | 3 |
| Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 3 |
| Anf. 2 OLOF LAVESSON (m)..... | 4 |
| Anf. 3 ULF NILSSON (fp)..... | 5 |
| Anf. 4 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 6 |
| Anf. 5 OLOF LAVESSON (m)..... | 7 |
| Anf. 6 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 8 |
| Anf. 7 OLOF LAVESSON (m)..... | 9 |
| Anf. 8 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 9 |
| 4 § Svar på interpellation 2008/09:322 om sjukskrivningsreglerna | 10 |
| Anf. 9 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 10 |
| Anf. 10 VERONICA PALM (s)..... | 10 |
| Anf. 11 FINN BENGTSSON (m)..... | 11 |
| Anf. 12 SIW WITTGREN-AHL (s)..... | 13 |
| Anf. 13 ULF NILSSON (fp)..... | 14 |
| Anf. 14 GUNNAR AXÉN (m)..... | 15 |
| Anf. 15 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 16 |
| Anf. 16 VERONICA PALM (s)..... | 17 |
| Anf. 17 FINN BENGTSSON (m)..... | 18 |
| Anf. 18 SIW WITTGREN-AHL (s)..... | 18 |
| Anf. 19 ULF NILSSON (fp)..... | 19 |
| Anf. 20 GUNNAR AXÉN (m)..... | 20 |
| Anf. 21 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 20 |
| Anf. 22 VERONICA PALM (s)..... | 21 |
| Anf. 23 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 22 |
| 5 § Svar på interpellation 2008/09:341 om gränshinder för funktionshindrades arbete | 23 |
| Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 23 |
| Anf. 25 MARIA STENBERG (s)..... | 24 |
| Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 25 |

| | |
|---|-----------|
| Anf. 27 MARIA STENBERG (s)..... | 26 |
| Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 26 |
| Anf. 29 MARIA STENBERG (s)..... | 27 |
| Anf. 30 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)..... | 28 |
| 6 § Svar på interpellation 2008/09:353 om ohälsa och inomhusmiljö..... | 28 |
| Anf. 31 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)..... | 28 |
| Anf. 32 JAN LINDHOLM (mp) | 29 |
| Anf. 33 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)..... | 30 |
| Anf. 34 JAN LINDHOLM (mp) | 31 |
| Anf. 35 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)..... | 32 |
| Anf. 36 JAN LINDHOLM (mp) | 33 |
| Anf. 37 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)..... | 33 |
| 7 § Hänvisning av ärenden till utskott | 34 |
| 8 § Förnyad bordläggning..... | 34 |
| Ajournering..... | 34 |
| Återupptagna förhandlingar | 35 |
| 9 § Bordläggning och beslut om motionsrätt | 35 |
| 10 § Anmälan om interpellation | 38 |
| 11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor | 38 |
| 12 § Kammaren åtskildes kl. 18.01. | 38 |

